

I B P T

**BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE**

**ONTWERPBESLUIT VAN DE RAAD VAN HET BIPT
VAN XX/XX/XXXX
BETREFFENDE
DE HERZIENING VAN DE WHOLESALETARIEVEN
VOOR DE DIENSTEN VOOR TOEGANG TOT DE
KABELNETTEN IN HET TWEETALIG GEBIED
BRUSSEL-HOOFDSTAD**

MANIER VAN ANTWOORDEN OP DEZE RAADPLEGING:

Antwoordtermijn: tot 15 juli 2015

Antwoordadres: consultation.sg@bipt.be

Betreft: CONSULT-2015-B7

Aanspreekpunt: Vincent Hanchir, hoofdeconoom (02 226 87 78)

Antwoorden dienen elektronisch te worden verzonden naar het voormelde adres.

Gelieve als voorpagina van uw antwoord het specifieke formulier te gebruiken dat u terugvindt op dit adres: <http://www.bipt.be/nl/operators/telecom/markten/formulier-dat-als-voorpagina-dient-te-worden-gebruikt-bij-het-antwoord-op-een-door-het-bipt-georganiseerde-openbare-raadpleging>

Op het document moet duidelijk worden aangegeven wat vertrouwelijk is.

Het BIPT vraagt eveneens dat de opmerkingen verwijzen naar de paragrafen en/of delen waarop ze betrekking hebben.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	CONTEXT EN DOELSTELLINGEN	5
3	DOELGROEP VAN HET BESLUIT	5
4	JURIDISCHE BASIS	6
5	RETROACTA	8
5.1	BESLISSING VAN DE CRC VAN 1 JULI 2011 (BRUSSEL-HOOFDSTAD)	8
5.2	BESLISSINGEN VAN DE CRC VAN 3 SEPTEMBER 2013	9
5.3	BESLUIT VAN DE CRC VAN 11 DECEMBER 2013.....	9
5.4	VOORBEREIDINGSFASE VAN DIT BESLUIT	10
6	PROCEDURE	11
6.1	NATIONALE RAADPLEGING.....	11
6.2	SAMENWERKING TUSSEN DE REGULERENDE INSTANTIES.....	11
6.3	EUROPESE RAADPLEGING EN NOTIFICATIE.....	12
7	WAARDEBEPALING VAN DE ELEMENTEN DIE NIET OPGENOMEN ZIJN IN DE WHOLESALEAANBIEDINGEN	14
7.1	METHODOLOGISCHE BENADERING.....	14
7.2	TOEPASSING.....	19
7.2.1	<i>Wiftoegang (homespots en hotspots)</i>	19
7.2.2	<i>2nd screen</i>	21
7.2.3	<i>E-mail</i>	22
7.2.4	<i>Webhosting voor persoonlijke pagina's</i>	23
7.2.5	<i>Beschikbaarstelling van gratis of in prijs verlaagde inhoud</i>	23
7.2.6	<i>Andere diensten en voordelen</i>	25
8	IMPACT VAN DE TARIFERINGSWIJZE VAN DE DECODERS EN VAN DE MODEMS	26
9	BEHANDELING VAN DE PROMOTIES	31
10	TARIFERING VAN DE PROFIELEN DIE SPECIFIEK ZIJN VOOR EEN BEGUNSTIGDE	38
11	AANVULLENDE BEPALINGEN VOOR DE BEPERKING VAN DE TARIEVEN	41
11.1	PROBLEEMSTELLING	41
11.2	MAATREGEL OM EEN OVERDREVEN VARIABILITEIT VAN DE WHOLESALETARIEVEN TE VOORKOMEN.....	42
11.3	MAATREGEL OM REKENING TE HOUDEN MET DE MOGELIJKE ONTWIKKELINGEN VAN DE REFERENTIEAANBIEDINGEN.....	42
11.4	MAATREGEL OM REKENING TE HOUDEN MET DE POSITIONERING VAN DE AANBIEDINGEN VAN HET TYPE "DOUBLE PLAY" EN "TRIPLE PLAY"	43
11.5	CONCLUSIE	45
12	BESLUIT	45
13	INWERKINGTREDING EN GELDIGHEID	46
14	RECHTSMIDDELEN	46
15	ONDERTEKENING	48
BIJLAGE A.	WAARGENOMEN TARIEVEN VAN DE EXTRA DIENSTEN	49

BIJLAGE B.	AFKORTINGEN	52
BIJLAGE C.	SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN VAN DE NATIONALE RAADPLEGING	54
BIJLAGE D.	OPMERKINGEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE.....	55

1 INLEIDING

1. Dit besluit beoogt de tarieven te herzien voor de wholesalediensten waarvan de verstrekking opgelegd is aan de kabelnetwerkoperatoren die actief zijn in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad (Brutélé, Coditel en Telenet).
2. De betrokken wholesalediensten zijn:
 - 2.1. de doorverkoop van de analoge-televisiediensten;
 - 2.2. de toegang tot het platform voor digitale televisie;
 - 2.3. de doorverkoop van de breedbanddiensten.
3. De tarieven van deze wholesalediensten moeten worden bepaald volgens een retail-minusmethode. Het principe van een retail-minusmethode bestaat erin om de prijs voor een wholesaledienst te bepalen door van de prijs van de overeenstemmende retaildienst bepaalde niet-relevante elementen af te trekken. De minus wordt uitgedrukt als een percentage van de retailprijs.
4. Het vervolg van dit besluit heeft deze structuur:
 - 4.1. Hoofdstuk 2 schetst de context en de doelstellingen van het besluit.
 - 4.2. De hoofdstukken 3 tot 6 omvatten informatie van juridische aard: de doelgroep van het besluit (hoofdstuk 3), de juridische basis (hoofdstuk 4), de retroacta (hoofdstuk 5) en de procedure voor aanneming van het besluit (hoofdstuk 6).
 - 4.3. De hoofdstukken 7 tot 11 bevatten de methodologische elementen van het besluit.
 - 4.4. Hoofdstuk 12 bevat het dispositief van het besluit.
 - 4.5. De hoofdstukken 13, 14 en 15 bevatten achtereenvolgens de bepalingen inzake de inwerkingtreding van het besluit, de beroepsmogelijkheden en de handtekeningen.

2 CONTEXT EN DOELSTELLINGEN

5. Een van de sleutel doelstellingen van het regelgevingskader van toepassing op de elektronische communicatie is de bevordering van de concurrentie bij de verstrekking van netwerken en diensten, meer bepaald door erop toe te zien dat de gebruikers maximaal profijt halen qua keuze, prijs en kwaliteit en door erop toe te zien dat er geen verstoring of beperking van de concurrentie is in de elektronische-communicatiesector, inclusief voor de transmissie van inhoud¹.
6. In 2011 heeft de analyse van de omroepmarkten de sterke machtspositie van de kabeloperatoren op die markten aangetoond, die meer bepaald voortvloeit uit het bestaan van hoge toetredingsbelemmeringen die niet van voorbijgaande aard zijn, en die zich vertaalt in hoge marktaandelen en in de afwezigheid van aanzienlijke druk op de retailprijzen².
7. Die doelstelling inzake bevordering van de concurrentie en deze bijzondere marktomstandigheden moeten de in het kader van dit besluit te nemen methodische keuzes sturen. Het BIPT tracht dus om een of meer toetredingen tot de relevante markten mogelijk te maken door de toegangsdrempels te verlagen en door wholesaletarieven vast te leggen die een daadwerkelijke, duurzame en onvervalste concurrentie mogelijk maken. Het BIPT ziet er in het bijzonder zoveel mogelijk op toe dat de wholesaletarieven niet worden beïnvloed door elementen die niks te maken hebben met de wholesalediensten of geen ongerechtvaardigde schommelingen ondergaan door variaties van de retailtarieven.

3 DOELGROEP VAN HET BESLUIT

8. De volgende maatschappijen behoren tot de doelgroep van dit besluit:

¹ Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (PB L 108, 24 april 2002, 33-50), artikel 8, zoals ten uitvoer gelegd in artikel 40/9, § 2, van de wet van 30 maart 1995 betreffende de netten voor distributie voor omroepuitzendingen en de uitoefening van omroepactiviteiten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad BS 22 februari 1996, 3797.

² Besluit van de CRC van 11 december 2013 betreffende de wholesaletarieven voor de diensten voor toegang tot de kabelnetten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (hierna "CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad)"), hoofdstuk 4.

- 8.1. De INTERCOMMUNALE MAATSCHAPPIJ VOOR DE VERBREIDING VAN TELEVISIE SC met maatschappelijke zetel te (1050) Brussel, Elsene Steenweg 168, hierna "Brutélé"³;
- 8.2. De bvba CODITEL BRABANT, met maatschappelijke zetel te (1000) Brussel, Tweekerkenstraat 26, hierna "Coditel" geheten ⁴;
- 8.3. TELENET NV, met maatschappelijke zetel te (2800) Mechelen, Liersesteenweg 4, hierna "Telenet" geheten.

4 JURIDISCHE BASIS

9. Conform artikel 40/11, § 11, van de wet van 30 maart 1995 betreffende de elektronische-communicatienetwerken en -diensten en audiovisuele mediadiensten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (hierna "de wet van 30 maart 1995"), kunnen verplichtingen tot prijscontrole en kostentoerekeningssystemen worden opgelegd aan ondernemingen die aangewezen zijn als beschikkende over een sterke machtspositie op de markt:

"§ 11. Het Instituut kan, overeenkomstig §§ 4 en 5, en wanneer bovendien uit een marktanalyse blijkt dat de betrokken operator de prijzen door het ontbreken van werkelijke concurrentie op een buitensporig peil kan handhaven of de marges kan uithollen ten nadele van de eindgebruikers, op het gebied van toegang verplichtingen inzake het terugverdienen van kosten en prijscontrole opleggen, inclusief onder meer verplichtingen inzake kostenoriëntering van prijzen en kostentoerekeningssystemen inzake kosten van een efficiënte operator.

Het Instituut houdt hierbij rekening met de door de operator gedane investeringen en laat toe dat hij een redelijke opbrengst verkrijgt uit zijn kapitaalbreng, rekening houdend met de aangegeven risico's.

Het Instituut kan op het gebied van toegang ook, overeenkomstig §§ 4 en 5, verplichtingen opleggen inzake prijscontrole.

Iedere operator onderworpen aan een verplichting inzake kostenoriëntering van zijn tarieven, verstrekt aan het Instituut, wanneer het erom verzoekt, het bewijs van de naleving van die verplichting.

³ Brutélé verkoopt zijn diensten onder het merk Voo, dat het deelt met Tecteo/Nethys.

⁴ Coditel is ook bekend onder de naam Numericable, de merknaam waaronder het zijn diensten aanbiedt.

Wanneer voor een operator een verplichting inzake kostenoriëntering geldt, wordt rekening gehouden met de kosten verbonden aan efficiënte dienstverlening, met inbegrip van een redelijk investeringsrendement.

Voor de berekening van de kosten verbonden aan efficiënte dienstverlening, kan het Instituut boekhoudkundige en kostenberekeningsmethoden gebruiken die los staan van de door de operator gebruikte methoden. [...]"

10. Bij een beslissing van 1 juli 2011⁵ heeft de Conferentie van Regulators van de elektronische-communicatiesector (CRC) een verplichting tot prijscontrole opgelegd aan de operatoren Brutélé, Coditel en Telenet voor hun activiteiten op het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Diezelfde beslissing voorziet ook in een verplichting tot transparantie voor de voormelde operatoren, wat de verplichting inhoudt om een referentieaanbod op te stellen.
11. Met haar beslissingen van 3 september 2013⁶ heeft de CRC zich uitgesproken over de voorstellen voor referentieaanbiedingen van Brutélé, Numericable en Telenet.
12. Bij een besluit van 11 december 2013⁷ heeft de CRC een eerste keer de wholesaletarieven voor de kabeloperatoren vastgelegd.
13. Conform artikel 6 van het samenwerkingsakkoord van 17 november 2006 betreffende het wederzijds raadplegen bij het opstellen van regelgeving inzake elektronischecommunicatienetwerken, het uitwisselen van informatie en de uitoefening van de bevoegdheden met betrekking tot elektronischecommunicatienetwerken door de regulerende instanties bevoegd voor telecommunicatie of radio-omroep en televisie (hierna "het samenwerkingsakkoord van 17 november 2006")⁸ is de reguleringsinstantie die een ontwerpbesluit heeft ingediend bij de CRC verantwoordelijk voor de uitvoering van de beslissing van de CRC. Het BIPT is bevoegd om de vermelde CRC-beslissingen ten uitvoer te brengen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

⁵ Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 betreffende de analyse van de markt voor televisieomroep in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (hierna "Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad)").

⁶ Beslissingen van de Conferentie van de Regulators voor de elektronische-communicatiesector (CRC) van 3 september 2013 betreffende de wholesalereferentieaanbieding van [respectievelijk] Brutélé, Numericable en Telenet in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

⁷ Besluit van de CRC van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad).

⁸ BS 28 december 2006, 75371.

5 RETROACTA

5.1 BESLISSING VAN DE CRC VAN 1 JULI 2011 (BRUSSEL-HOOFDSTAD)

14. Op 1 juli 2011 heeft de CRC een beslissing aangenomen waarin wordt vastgesteld dat de kabeloperatoren Brutélé, Coditel en Telenet een sterke machtspositie hadden op de retailmarkt voor televisieomroep, op een geografische markt die overeenstemt met de dekkingszone van hun respectieve netwerken.

15. Wegens deze sterke machtspositie, meer bepaald om de toetredingsdrempels te verlagen en de concurrenten in staat te stellen om de diensten die de kabeloperatoren aanbieden op de retailmarkt te dupliceren, heeft de CRC de volgende toegangsverplichtingen opgelegd aan Brutélé, Coditel en Telenet:

15.1. de doorverkoop van hun retailaanbod van analoge televisie;

15.2. de toegang tot het platform voor digitale televisie;

15.3. de doorverkoop van hun retailaanbod van breedband.

16. De CRC heeft aan deze operatoren ook bijkomende verplichtingen inzake transparantie opgelegd (waaronder de publicatie van een referentieaanbod), non-discriminatie en prijscontrole, om de verplichtingen betreffende wholesaletoeegang tot het kabelnetwerk doeltreffend te maken.

17. Wat de prijscontrole betreft, wordt in de beslissing van de CRC voorgeschreven dat de prijzen voor de wholesalediensten die de kabeloperatoren moeten aanbieden, moeten worden bepaald volgens de retail-minusmethode.

18. In het besluit behoudt het BIPT zich het recht voor om uit eigen beweging of op gerechtvaardigd verzoek van de marktspelers de kostenberekenningsmethodes inzake de doorverkoop van het breedbandaanbod te wijzigen, aan te passen of te preciseren. Die wijzigingen kunnen worden ingegeven door technische evoluties, marktontwikkelingen, aanpassingen in de reglementering, aanpassingen aan kosten en prijzen, enz. Het BIPT zal rekening houden met de behoefte aan stabiliteit op de markt voor elektronische communicatie⁹.

⁹ Besluit van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), §§ 877, 972 en 1072.

5.2 BESLISSINGEN VAN DE CRC VAN 3 SEPTEMBER 2013

19. Deze beslissingen spreken zich uit over de kwalitatieve (niet-tarifaire) aspecten van de referentieaanbiedingen van de kabeloperatoren.

20. In deze beslissingen heeft de CRC beslist "dat elke begunstigde kan beschikken over twee eigen profielen en daarnaast extra profielen kan selecteren uit een pool van 5 gemeenschappelijke profielen, die gebaseerd zijn op alle bestaande retailprofielen van Telenet (zowel de profielen die gecommmercialiseerd worden als de historische)".¹⁰

5.3 BESLUIT VAN DE CRC VAN 11 DECEMBER 2013

21. Bij het besluit van 11 december 2013 heeft de CRC een eerste keer de wholesaletarieven voor de kabeloperatoren vastgelegd. Dat besluit vermeldt meer bepaald:

21.1. dat rekening houdend met de omstandigheden op de Belgische markt, zoals die blijken uit de CRC-beslissing van 1 juli 2011, het de voorkeur verdient om zo snel mogelijk de wholesaletarieven voor toegang tot de kabelnetwerken vast te leggen, uitsluitend rekening houdend, in een eerste instantie, met de voordelen waarvan de waarde groter is en om later een herziening door te voeren van deze tarieven om rekening te houden met het geheel van relevante elementen (§ 78);

21.2. dat het nodig is om op gezette tijden de minus-waarden te kunnen bijwerken (§ 260);

21.3. dat de minussen echter niet opnieuw mogen geëvalueerd worden bij elke wijziging van de retailtarieven. Een dergelijke frequentie van updaten zou een te grote werklast voor de kabeloperatoren en voor de regulator teweegbrengen, zonder een merkbare toegevoegde waarde te scheppen. De kans is immers klein dat een gewijzigd of nieuw tariefplan, apart beschouwd, op zich een zeer beduidende invloed zou hebben op de minus (§ 261);

21.4. dat het BIPT het redelijk en evenredig acht dat de minus-waarden gedurende minstens een jaar geldig blijven. Op basis van die termijn is het mogelijk om de eventuele seizoensgebonden effecten uit te schakelen. Die termijn stemt ook overeen met de minimale periodiciteit waarmee

¹⁰ Cf. beslissing van de Conferentie van de Regulators voor de elektronische-communicatiesector (CRC) van 3 september 2013 betreffende de wholesalereferentieaanbieding van Telenet in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (§ 243). De beslissingen in verband met de andere kabeloperatoren bevatten vergelijkbare bepalingen.

ondernemingen hun algemene boekhouding opstellen. Deze periodiciteit stemt daarenboven overeen met die van de verzameling van statistische gegevens van het BIPT (§ 262);

21.5. dat, omdat de retailtarieven frequent wijzigen, een tarifiering op basis van het "retail minus"-principe niet de mogelijkheid biedt om uit te sluiten dat de kabeloperator tracht, door het niveau en/of de structuur van zijn retailtarieven te wijzigen, de wholesaleprijzen dusdanig te beïnvloeden dat een concurrentieverstorend effect ontstaat. Onder "concurrentieverstorend effect" verstaat het BIPT een beduidende verhoging van de wholesaleprijzen of een situatie van price squeeze tussen de wholesaleprijzen en bepaalde retailaanbiedingen. Daarom zal het BIPT de retailprijzen van de kabeloperatoren volgen en, indien nodig, alle gepaste maatregelen treffen teneinde te garanderen dat de fundamentele doelstellingen worden nageleefd die zijn vastgelegd in de paragrafen 2 tot 4 van artikel 40/9 van de wet van 30 maart 1995 betreffende de elektronische-communicatienetwerken en -diensten, en de audiovisuele mediadiensten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. (§ 263)

22. Deze beslissing was vergezeld van een gemeenschappelijke mededeling van de regulatoren die vertegenwoordigd zijn in de CRC waarin concreet de werkwijze werd voorgesteld om de wholesaletarieven van de kabeloperatoren te berekenen¹¹.

5.4 VOORBEREIDINGSFASE VAN DIT BESLUIT

23. Op 19 februari 2015 heeft het BIPT een verzoek om informatie gericht aan Brutélé, Coditel en Telenet over hun retailtarieven en de waardering en de kosten van de diensten en diverse voordelen inbegrepen in hun retailaanbiedingen.

24. Op 13 maart 2015 heeft het BIPT een tweede verzoek om inlichtingen gericht aan Brutélé, Coditel en Telenet, over hun inkomsten en commerciële praktijken (bijvoorbeeld de promoties).

25. Op 20 april 2015 heeft het BIPT een vergadering belegd met elke kabeloperator en Analysys Mason. De consultant Analysys Mason werd geselecteerd om bijstand te verlenen aan de regulator in het kader van de herziening van de wholesaletarieven met betrekking tot de hierboven vermelde aspecten.

¹¹ Gemeenschappelijke mededeling van de regulatoren vertegenwoordigd in de CRC van 11 december 2013 betreffende de bepaling van de wholesaletarieven voor toegang tot de kabelnetten.

6 PROCEDURE

6.1 NATIONALE RAADPLEGING

26. Een openbare raadpleging wordt georganiseerd krachtens artikel 40/13, §§ 1 en 2, van de wet van 30 maart 1995¹²:

“Het Instituut kan voor de toepassing van deze wet een openbare raadpleging houden overeenkomstig artikel 14 van de wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector.

§ 2. Voor zover een ontwerpbeslissing van het Instituut aanzienlijke gevolgen zou kunnen hebben voor een relevante markt, organiseert het Instituut een voorafgaande openbare raadpleging met een maximale tijdsduur van twee maanden, met inachtneming van de regels inzake vertrouwelijkheid van de bedrijfsgegevens.

Een openbare raadpleging wordt in elk geval gehouden vóór de bepaling en de analyse van een relevante markt alsook bij de aanduiding van een operator die over een sterke machtspositie beschikt op de markt.

Alle inlichtingen in verband met aan de gang zijnde openbare raadplegingen worden bij het Instituut gecentraliseerd.

De resultaten van de openbare raadpleging worden openbaar gemaakt, met inachtneming van de regels inzake vertrouwelijkheid van de bedrijfsgegevens.

De Koning bepaalt, na advies van het Instituut, de nadere regels van de openbare raadpleging en van de bekendmaking van de resultaten ervan. ”

27. De nationale raadpleging liep van xxx tot xxx.

28. Een synthese van de commentaren geleverd tijdens de nationale raadpleging wordt gegeven in Bijlage C.

6.2 SAMENWERKING TUSSEN DE REGULERENDE INSTANTIES

29. Artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 17 november 2006 schrijft voor:

¹² Zie ook artikel 6 van de Kaderrichtlijn (Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten (PB 24 april 2002, L 108, 24 april 2002, 33-50)), zoals gewijzigd door Richtlijn 2009/140/EG (PB L 337 van 18 december 2009, 37-69).

"Elke ontwerpbeslissing van een regulerende instantie die betrekking heeft op elektronische communicatienetwerken wordt door de desbetreffende instantie overgemaakt aan de andere regulerende instanties die zijn opgesomd in artikel 2, 2°, van dit samenwerkingsakkoord.

De regulerende instanties die geconsulteerd worden bezorgen binnen de veertien kalenderdagen hun opmerkingen aan de regulerende instantie die de ontwerpbeslissing heeft overgemaakt. Binnen deze termijn kan elk van de regulerende instanties die geconsulteerd worden vragen dat de ontwerpbeslissing aanhangig wordt gemaakt bij de Conferentie van Regulators voor de elektronische Communicatiesector (hierna genoemd de CRC). Dit verzoek tot onmiddellijke overmaking aan de CRC wordt gemotiveerd.

De betrokken regulerende instantie neemt de opmerkingen in aanmerking die de andere regulerende instanties eraan bezorgd hebben en maakt de gewijzigde ontwerpbeslissing over aan de andere regulerende instanties. Deze laatste beschikken na ontvangst van de gewijzigde ontwerpbeslissing over een termijn van 7 kalenderdagen waarbinnen zij kunnen vragen dat de gewijzigde ontwerpbeslissing aanhangig wordt gemaakt bij de CRC.

Ontwerpbeslissingen en opmerkingen omtrent ontwerpbeslissingen worden steeds gemotiveerd vanuit het oogpunt van de wettelijke bevoegdheid van diegene die de ontwerpbeslissing of de opmerking overmaakt.

Na afloop van de in het tweede en derde lid voorziene termijn wordt de ontwerpbeslissing geacht, behoudens tegenbewijs, geen afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de andere regulerende instanties. "

30. Op xxx heeft het BIPT aan de CSA, de VRM en de Medienrat zijn ontwerpbesluit betreffende de wholesaletarieven voor de toegang tot de kabelnetten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad overgezonden, overeenkomstig artikel 3, eerste lid, van het samenwerkingsakkoord.

31. Na ontvangst van dat ontwerp en overeenkomstig artikel 3, tweede lid, van het samenwerkingsakkoord, hebben de mediaregulators de volgende opmerkingen gemaakt: dit deel zal in een latere versie worden aangevuld.

6.3 EUROPESE RAADPLEGING EN NOTIFICATIE

32. Artikel 7, § 3, van Richtlijn 2002/21/EG, zoals gewijzigd door Richtlijn 2009/140/EG, bepaalt dat de Europese Commissie en de nationale regelgevende instanties van de andere lidstaten als volgt moeten worden geraadpleegd:

"3. Behalve wanneer anders bepaald in aanbevelingen of richtsnoeren die zijn vastgesteld op grond van artikel 7 ter, nadat de in artikel 6 bedoelde raadpleging is afgesloten, maakt een nationale regelgevende instantie, wanneer zij voornemens is een maatregel te nemen die:

a) valt binnen de draagwijdte van de artikelen 15 of 16 van deze richtlijn of de artikelen 5 of 8 van Richtlijn 2002/19/EG (toegangsrichtlijn); en

b) van aanzienlijke invloed is op de handel tussen de lidstaten,

de ontwerpmaatregel tegelijkertijd toegankelijk is voor de Commissie, BEREC en de nationale regelgevende instanties in andere lidstaten, vergezeld van een motivering, overeenkomstig artikel 5, lid 3, en brengt zij de Commissie, BEREC en de andere nationale regelgevende instanties daarvan op de hoogte. De nationale regelgevende instanties, BEREC en de Commissie krijgen een maand de tijd om opmerkingen in te dienen bij de nationale regelgevende instantie in kwestie. De periode van één maand kan niet worden verlengd. "

33. Deze bepaling is omgezet in Belgisch recht door artikel 40/13, § 3, van de wet van 30 maart 1995:

"§ 3. Voor zover een ontwerpbeslissing van het Instituut invloed kan hebben op de handel tussen de lidstaten en erop gericht is:

1° een relevante markt te bepalen, overeenkomstig artikel 40/11, § 1, of

2° vast te stellen of er op een relevante markt concurrentie aanwezig is, overeenkomstig artikel 40/11, §§ 2, 3 en 4, of

3° verplichtingen ten aanzien van een operator met een sterke machtspositie op een relevante markt op te leggen of te wijzigen, overeenkomstig artikel 40/11, § 4, of

4° verplichtingen op te leggen aan operatoren die niet zijn aangemerkt als beschikkende over een sterke machtspositie op een relevante markt, overeenkomstig artikel 40/11, § 6, of

5° de wijziging van reeds gesloten toegangsovereenkomsten op te leggen, overeenkomstig artikel 40/11, § 4, of

6° de wijziging van het referentieaanbod op te leggen, overeenkomstig artikel 40/11, § 8, of

7° de voorwaarden inzake de te verstrekken toegang te bepalen, overeenkomstig artikelen 40/11, § 10, zesde lid, en 40/10, § 2,

Het Instituut neemt de opmerkingen in aanmerking die de Europese Commissie en de regelgevende instanties van de lidstaten eraan bezorgd hebben binnen de door de Koning bepaalde termijn. (...)"

34. Het ontwerpbesluit is op xxx aan de Europese Commissie genotificeerd.
35. Op xxx heeft de Europese Commissie de volgende opmerkingen geformuleerd: dit deel zal in een latere versie worden aangevuld.
36. De brief met de commentaar van de Europese Commissie wordt weergegeven in Bijlage D.

7 WAARDEBEPALING VAN DE ELEMENTEN DIE NIET OPGENOMEN ZIJN IN DE WHOLESALEAANBIEDINGEN

7.1 METHODOLOGISCHE BENADERING

Probleemstelling

37. Tijdens de voorbereiding van het besluit van de CRC van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) werd in een aantal bijdragen bij de openbare raadpleging naar voren geschoven dat bij de bepaling van de wholesaletarieven rekening diende te worden gehouden met het bestaan van diensten die vreemd zijn aan de regulering van de kabel maar vaak worden opgenomen in de retailaanbiedingen van de kabeloperatoren. Daarbij werd onder andere gedacht aan prestaties zoals de beschikbaarstelling van beveiligingspacks, webmail, webruimte, content die gratis of tegen een voordeeltarief wordt aangeboden, toegang tot een gemeenschappelijke wifi, enz. (hierna: "extra diensten").
38. Het BIPT had geoordeeld dat die opmerkingen relevant waren en dat deze verrichtingen in aanmerking genomen moesten worden, maar was ervan uitgegaan dat het de voorkeur verdiende om zo snel mogelijk de wholesaletarieven voor toegang tot de kabelnetwerken vast te leggen, in een eerste instantie, uitsluitend rekening houdende met de voordelen waarvan de waarde het grootst was en om later een herziening door te voeren van deze tarieven om rekening te houden met het geheel van de relevante elementen.

Analyse

39. De opname van extra diensten in de retailaanbiedingen van de kabeloperatoren geeft aanleiding tot een overschatting van de wholesaleprijzen. Door deze extra diensten op te nemen worden de retailaanbiedingen immers verrijkt (die, bij gebrek daaraan, enkel diensten voor analoge en digitale televisie en breedband zouden omvatten). Extra diensten opnemen draagt bij tot het commerciële beleid van de retailaanbiedingen van de kabeloperatoren, in die zin dat de kabeloperatoren kunnen bogen op het bestaan van die diverse voordelen om een hogere prijs te vragen en/of om mogelijke klanten te overhalen om hun producten te kopen. Deze extra diensten worden dus in rekening gebracht en gevaloriseerd in de kleinhandelsprijzen van de kabeloperatoren. De terbeschikkingstelling ervan brengt kosten met zich mee.
40. De extra diensten in kwestie worden niet verstrekt aan de begunstigden van de wholesaleaanbiedingen¹³. Aangezien het principe hiervan reeds werd vastgelegd in het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) (§ 78), is het gepast dat er rekening wordt gehouden met het bestaan van die prestaties opdat de wholesaleprijzen representatief zijn voor de diensten verstrekt op wholesaleniveau en enkel voor die diensten.
41. Het BIPT heeft een inventaris opgemaakt van de extra diensten aangeboden aan de klanten van de retailaanbiedingen van de kabeloperatoren en heeft de referentieprijzen of referentieprijzen van deze diensten geïdentificeerd indien ze beschikbaar waren. De kabeloperatoren werden verzocht om deze inventaris te controleren en desgevallend aan te vullen.
42. Er kan op twee manieren worden rekening gehouden met deze extra diensten in het kader van de bepaling van de wholesaleprijzen.
- 42.1. Hun productiekosten kunnen worden bepaald om te worden toegevoegd aan de vermijdbare kosten die de minus uitmaken. Deze benadering leidt tot een stijging van het minuspercentage.
- 42.2. Hun waarde kan worden afgetrokken van de retailprijs voordat de minus wordt toegepast. Deze benadering leidt tot een vermindering van de toepassingsbasis (of de grondslag) van de minus.

¹³ Indien deze begunstigden dergelijke diensten zouden willen aanbieden, moeten ze dat doen via hun eigen middelen.

43. Die twee benaderingen leiden tot een verlaging van de wholesaleprijzen ten voordele van de begunstigden van de wholesaleaanbiedingen. Het BIPT meent evenwel dat er zoveel mogelijk voorrang moet worden gegeven aan de benadering die ertoe leidt dat de toepassingsbasis van de minus wordt beperkt. Zoals herhaald in punt 40 worden de extra diensten in kwestie niet verstrekt aan de begunstigden van de wholesaleaanbiedingen. Het is dus beter gepast dat hun waarde geen invloed heeft op de hoogte van de wholesaleprijzen. Bovendien is de minus, in het geval van een aanpak gebaseerd op een correctie van de minus, hoger maar is hij van toepassing op een basis die zelf wordt beïnvloed door het bestaan van extra diensten, zoals uitgelegd in punt 39. De vergelijkbaarheid tussen de retailprijzen en de geteste wholesaleprijzen is immers een element dat belangrijk wordt geacht voor een price-squeezetest.¹⁴ Deze vergelijkbaarheid moet ook worden gegarandeerd in het geval van een retail-minusbenadering.
44. Een verlaging van de toepassingsbasis van de minus is de benadering die reeds werd gehanteerd in het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) om rekening te houden met vaste telefonie (in het kader van de "triple-playaanbiedingen")¹⁵ en de inhoud "VOOfoot"¹⁶. Een soortgelijke aanpak is gevolgd door de Nederlandse regulator OPTA (vandaag: ACM) wanneer die de doorverkoopprijs heeft bepaald van de analoge toegang tot de kabel¹⁷¹⁸. Deze aanpak is die welke het best beantwoordt aan de constant tot uiting gebrachte bezorgdheid in het Europese regelgevingskader dat nieuwkomers een correcte prijs moeten betalen voor de diensten die ze afnemen van de operatoren met een sterke machtspositie. Zo preciseert de Toegangsrichtlijn dat een referentieaanbod voldoende gespecificeerd moet

¹⁴ Zie Copenhagen Economics, studie "Applied Margin Squeeze Study, Final Report for Post-Teletilsynet 19th January 2010", p. 13-14. Zie met name: Beschikking 2003/707/EG van de Commissie van 21 mei 2003 in een procedure op grond van artikel 82 van het EG-Verdrag (Deutsche Telekom AG), *PB L*, 263/9, § 109; European Regulator's Group (09)07, Report on the discussion on the application of margin squeeze tests to bundles, 2009, § 97-98.

¹⁵ CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 241.

¹⁶ CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 79.

¹⁷ OPTA, WLR-C-tarieven UPC en Ziggo, 10 maart 2010, § 68: *Voor de berekening van het gemiddelde retailtarief van het analoge RTV-pakket dienen UPC en Ziggo hun retailtarieven van de relevante retaildiensten als startpunt te nemen. Daarop dient de waarde van andere diensten dan de WLR-C-plichtige analoge RTV-dienst in mindering te worden gebracht om te komen tot geschoonde of ontbundelde retailtarieven.*

¹⁸ Zie ook: OPTA marktanalyse vaste telefonie, 19 december 2008. "3.Op basis van het hiervoor gestelde dient het college in eerste instantie te bepalen in hoeverre de retail-minus methodiek op de WLR-dienstverlening kan worden toegepast. Een voor de hand liggende eerste stap is om voor de diensten waarvoor KPN gehouden is WLR te leveren een tegenhanger in de retaildiensten van KPN te vinden." (p 303) OPTA schrijft in dit besluit verder: "11. Het "ontbundelde" of geschoonde retailtarief, of beter gezegd de ontbundelde retailopbrengst, van een aansluiting die in een bundel wordt aangeboden of geleverd, dient bepaald te worden door de opbrengsten van de overige diensten in de bundel in mindering te brengen op de totale opbrengst van de bundel."

zijn "om te garanderen dat de ondernemingen niet behoeven te betalen voor faciliteiten die voor de gewenste dienst niet nodig zijn"¹⁹.

45. Aldus dient te worden bepaald wat de waarde is van de extra diensten en voordelen. Die waarde kan op verschillende wijzen worden bepaald: de prijs die de kabeloperatoren zelf hanteren, de prijs die andere operatoren hanteren (benchmark) of aan de hand van een methode die uitgaat van de productiekosten.
46. Het BIPT meent dat, wanneer er een gepaste referentieprijis bestaat (in het bijzonder de prijs waarvoor de kabeloperatoren de extra dienst afzonderlijk van hun televisie- of breedbanddiensten verkopen), deze referentieprijis a priori de beste raming vormt van de marktwaarde. De prijs waarvoor de kabeloperatoren een extra dienst verkopen hoeft echter niet de enige referentie te vormen om de marktwaarde van die dienst te bepalen. Het is gepast deze waarde te valideren door die te toetsen aan de prijzen die worden gehanteerd door andere Belgische of buitenlandse operatoren die soortgelijke diensten verstrekken. Een dergelijke validering is nuttig om rekening te houden met het risico dat de kabeloperatoren (die vrij hun retailtarieven mogen blijven bepalen) abnormaal lage prijzen vaststellen voor hun extra diensten (hetzij om commerciële redenen, hetzij om strategische redenen, met als doel de hoogte van de wholesaleprijzen te beïnvloeden).
47. Dit risico dat de wholesaleprijzen worden beïnvloed door schommelingen van de retailprijzen is niet zuiver theoretisch. Het kan worden geïllustreerd door het voorbeeld van de optie VOOfoot of dat van de toegang tot de hotspots van Telenet.
- 47.1. Toen het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) werd aangenomen, behoorde VOOfoot tot het standaardpakket van sommige bundels van Brutélé, zonder prijstoeslag. In juli 2014 heeft Brutélé aangekondigd²⁰ dat alle VOO-klanten zich voortaan konden abonneren op VOOfoot, ongeacht hun VOO-abonnement, maar tegen een verschillende prijs. Voor de abonnees van de Packs Duo of Trio "Passionnement" , "A La Folie" , "Fiber 120" en van Be tv Premium of Be tv Sport, zou VOOfoot worden aangeboden voor de prijs van € 2/maand, terwijl het zou worden aangeboden voor € 9,90/maand voor de abonnees die beschikken over een VOOcorder of een Pack Duo of Trio "Un Peu" of "Beaucoup". De impact op de wholesaleprijzen kon ongeveer € 5 bedragen.

¹⁹ Richtlijn 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en de interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten ("Toegangsrichtlijn"), (PB L 108 van 24/04/2002, blz. 7), artikel 9.

²⁰ Persbericht van Brutélé van 8 juli 2014.

47.2. Wat betreft de toegang tot de hotspots van Telenet, is de prijs ervan gegaan van € 5/maand vóór 4 mei 2015 naar € 1/maand vanaf die datum.

48. In andere gevallen, bij gebrek aan een referentieprijis bij de betrokken kabeloperator vormt het beroep op een benchmark de beste oplossing om een marktwaarde te bepalen.

49. Zonder gepaste referentieprijis (bijvoorbeeld omdat de dienst in kwestie nooit los van andere diensten wordt verkocht en het niet mogelijk is geweest om bij andere operatoren referentieprijzen te vinden) vindt het BIPT dat het beste alternatief erin bestaat de productiekosten per eenheid te gebruiken (d.w.z. de kosten per gebruiker) als benadering van de marktwaarde. De productiekosten van de diensten kunnen ook als nuttige referentie dienen in de gevallen waarin de effectieve prijs nul bedraagt of erg laag is: blijkt de voor een dienst gehanteerde prijs lager te zijn dan de productiekosten, dan vormt deze laatste een betere indicator van de marktwaarde.

50. Aangezien de extra diensten ook worden gecommmercialiseerd in het kader van gebundelde aanbiedingen, passen wij eventueel op de gevaloriseerde waarde van deze diensten een reductie toe, evenredig met de verhouding van de prijs van een gebundeld aanbod ten opzichte van de som van de prijzen van de standalone producten (de zogenaamde “bundelkorting”).

Conclusie

51. Het rekening houden met de extra diensten en voordelen om de wholesaleprijzen te bepalen, moet gebaseerd zijn op hun eigen marktwaarde, die moet worden afgetrokken van de toepassingsbasis van de minus.

52. Deze marktwaarde wordt bepaald door als referentie de prijzen te nemen die worden gehanteerd door de betrokken kabeloperatoren en/of door andere Belgische of buitenlandse operatoren.

53. Bij gebrek aan gepaste referentieprijzen of indien blijkt dat de voor een dienst gehanteerde prijs lager is dan de productiekosten, moet de marktwaarde worden bepaald op grond van de productiekosten.

7.2 TOEPASSING

54. In elk van de volgende subdelen wordt de gekozen methode weergegeven om de marktwaarde van de volgende diensten²¹ te bepalen:

- Wifitoegang (homespots en hotspots);
- 2nd screen;
- E-mail;
- Webhosting voor persoonlijke pagina's;
- Beschikbaarstelling van inhoud;
- Andere diensten en voordelen.

55. Alle bedragen die worden vermeld in het kader van hoofdstuk 7.2 zijn inclusief btw.

7.2.1 Wifitoegang (homespots en hotspots)

56. Wifi is een dienst die het mogelijk maakt zich draadloos te verbinden met een breedbandnetwerk. Deze draadloze verbinding kan tot stand worden gebracht hetzij thuis bij de gebruiker, via zijn eigen modem, maar kan ook buitenshuis tot stand worden gebracht via hotspots of homespots. Hotspots zijn wifitoegangspunten die geïnstalleerd zijn op drukbezochte plaatsen (stations, hotels, ...). Homespots zijn toegangspunten die opengesteld worden door gebruikers die ermee instemmen om de bandbreedte die via hun modem beschikbaar is, te delen; in dat geval spreekt men van "gemeenschappelijke wifi".

57. Wifidiensten (hotspots en homespots) worden door Voo (Brutélé en Tecteo) en Telenet aangeboden onder de naam "Wi-free" en dit zonder meerkosten bij ten minste één van hun aanbiedingen. Telenet en Voo (Brutélé en Tecteo) bieden hun abonnees ook de mogelijkheid om toegang te krijgen tot elkaars wifidiensten, waardoor de waarde van dit voordeel voor de gebruiker toeneemt, aangezien hij toegang kan hebben tot een groter aantal homespots. Numericable biedt deze dienst niet aan. De waarde van deze dienst moet evenwel worden bepaald wat Brutélé en Telenet betreft.

58. Uit de benchmark blijkt dat algemeen gesteld de wifidienst (homespots en hotspots) zonder toeslag inbegrepen is in het breedbandabonnement.

²¹ Het statuut voor de facturering van de verschillende opties in de verschillende landen van de benchmark wordt samengevat in Bijlage A.

58.1. In België is er een geval waarin de hotspotdienst apart wordt verstrekt: Telenet verstrekt een dergelijke toegang voor € 1 per maand (vanaf 4 mei 2015²²). Ook in Europa zijn er enkele gevallen waarin deze dienst apart wordt verstrekt: de operatoren Post Luxembourg en Kabel Deutschland (750.000 hotspots in Duitsland) bieden deze aan voor een maandelijkse prijs van respectievelijk € 9,99 en € 4,99.

58.2. De Wi-Free service van Brutélé en Telenet behelst ook het gebruik van homespots. Om de marktwaarde van de dienst Wi-free te bepalen, dient aan de (Telenet)-hotspottoegang ook een homespotproduct met een substantiële dekkingsgraad te worden toegevoegd. De prijs voor het gebruik van homespots zit echter inbegrepen in de abonnementskosten en wordt niet apart gefactureerd door de operatoren. In België heeft de klant echter bijvoorbeeld ook de mogelijkheid om zich aan te sluiten bij het FON-netwerk²³, een systeem dat gelijkaardig is aan de homespots van Telenet en Brutélé. Hiervoor is een eenmalige investering vereist in een router (FONERA), die kan worden aangekocht voor € 39. Wanneer we uitgaan van een afschrijvingsperiode van 36 maanden²⁴, dient de maandelijkse kost van deze router getaxeerd te worden op € 1,08.

58.3. De gecombineerde waarde van het standalone hotspotproduct van Telenet (€ 1) en toegang tot FON (€ 1,08) bedraagt aldus € 2 (afgerond).

59. Bijgevolg wordt voor de dienst inzake wifitoeegang de waarde van € 2 per maand in aanmerking genomen:

	Brutélé (Voo)	Numericable	Telenet
Wifitoeegang (homespots en hotspots)	€ 2	nvt	€ 2

Figuur1: waardebeoordeling van de dienst inzake wifitoeegang

²² Voordien werd de dienst verstrekt voor € 5 per maand, als afzonderlijke dienst.

²³ Fon is een wifinetwerk waarvan de leden een stuk van hun wifi thuis delen en in ruil daarvoor gratis toegang krijgen tot de toegangspunten van andere gebruikers. Cf. www.fon.com. Het standaard aanbod van Proximus biedt de mogelijkheid FON te gebruiken zonder meerprijs, zoals vermeld in de benchmark tabel in bijlage A.

²⁴ Een looptijd van 36 maanden stemt overeen met de veronderstellingen van de Europese Commissie in haar beschikking betreffende de price-squeezepraktijken van de onderneming Telefonica op de breedbandmarkt (COMP/38.784).

7.2.2 2nd screen

60. De dienst "2nd screen" (of "multiscreen") maakt het mogelijk toegang te krijgen tot de televisie-inhoud van op een computer, een tablet of een smartphone.

61. Uit de Belgische en Europese benchmark blijkt dat algemeen gesteld de dienst "2nd screen" inbegrepen is in de bundels breedband + tv. Er zijn weinig voorbeelden waarbij deze dienst los van het abonnement wordt gefactureerd. Daartegenover staat dat in de gevallen waarin deze dienst wordt verstrekt met een prijstoeslag, deze dienst doorgaans wordt geboden voor een prijs van ongeveer € 5 per maand.

62. De volgende operatoren bieden aanbiedingen tegen betaling aan voor diensten "2nd screen":

62.1. In België: Numericable en Proximus bieden voor deze dienst een optie tegen betaling aan, ter aanvulling van hun goedkoopste aanbiedingen of aanbiedingen in het midden van het gamma; deze optie wordt verkocht voor respectievelijk € 5 en € 4,99 per maand. In Vlaanderen wordt een "zuivere" dienst "2nd screen" (d.w.z. apart beschikbaar en niet als aanvulling op een televisieaanbod) verkocht onder de naam Stievie. Voor deze dienst heeft een klant geen decoder nodig. Hij koopt zijn breedbandtoegang bij de aanbieder van zijn keuze. Tegen betaling van een maandelijkse prijs van € 9,99 (tv-rechten inbegrepen), krijgt de abonnee toegang tot tien Vlaamse zenders (live en uitgesteld tot zes dagen terug).

62.2. Buiten België: Deutsche Telekom (in Duitsland) en Post & Telecom (in Luxemburg) bieden ook een optie tegen betaling aan voor respectievelijk € 6,95 en € 2,99 per maand.

63. Op basis van die elementen worden de volgende waarden in beschouwing genomen:

	Brutélé (Voo)	Numericable	Telenet
Second screen	€ 5	€ 5	€ 5

Figuur 2: waardebeoordeling van de dienst "second screen"

64. De extra dienst "2nd screen" kan niet als standalone product worden aangekocht, aangezien deze dienst slechts effectief kan gebruikt worden in het kader van een bundel (met internet en digitale tv). De gevaloriseerde waarde ervan wordt echter toegevoegd aan de prijs van de effectief verkrijgbare standalone producten, met het oog op de bepaling van het

bundelvoordeel. Het bundelvoordeel wordt berekend op basis van de verhouding tussen de prijs van de bundel t.o.v. de som van de prijzen van de standalone producten. De dienst "2nd screen" maakt integraal deel uit van de bundel en de waarde ervan is bijgevolg sowieso begrepen in de prijs van de bundel.

7.2.3 E-mail

65. Numericable en Telenet bieden een e-maildienst zonder meerprijs aan bij ten minste een van hun aanbiedingen. De dienst wordt daarentegen niet meer aangeboden door Voo²⁵. Bijgevolg moet de waarde van deze dienst enkel worden bepaald wat Numericable en Telenet betreft.
66. Uit de benchmark blijkt dat de e-maildienst doorgaans inbegrepen is in het breedbandabonnement ofwel helemaal niet wordt aangeboden door de telecommunicatieoperatoren. We hebben geen voorbeeld gevonden waarin de dienst apart wordt verstrekt met een toeslag. Men vindt daarentegen retailtarieven voor de uitbreiding van het aantal e-mailadressen die aan de gebruiker beschikbaar worden gesteld. Het gaat om Numericable (€ 7,44 per maand per extra mailbox) en Telenet (€ 0,05²⁶ per maand per extra adres). Telenet biedt in zijn standaardpakket 10 mailboxen aan. Gelet op de prijs per additionele mailbox kunnen we stellen dat de waarde van de standaard-e-maildienst gelijk is aan € 0,50. Numericable biedt in zijn standaardpakket 6 mailboxen aan. Indien we per mailbox de prijs van de supplementaire mailbox zouden aanrekenen, zou dit leiden tot een buitensporige taxatie van € 44,64. Met het oog hierop zouden we ook voor Numericable een prijs per mailbox van € 0,05 toekennen, waardoor de waarde van het standaardpakket € 0,30 bedraagt.
67. Buiten de telecommunicatieoperatoren zijn er talrijke aanbieders van gratis e-mailadressen, met name Google (Gmail), Microsoft (Hotmail/Outlook), Yahoo (Yahoo Mail). Het bestaan van deze gratis diensten mag niet worden geïnterpreteerd als een aanwijzing dat de e-maildienst geen waarde zou hebben. De gratis aangeboden diensten worden doorgaans gefinancierd door reclame en/of door de exploitatie van de persoonsgegevens van de gebruikers. Er bestaan overigens e-maildiensten tegen betaling. Bijvoorbeeld, OneCom biedt een e-mail aan waarbij extra functies horen voor € 1,50/maand zonder belastingen²⁷. Nog een indicatie dat een e-maildienst wel degelijk een waarde heeft: het gaat om een bevoorrecht middel om contact te

²⁵ De dienst blijft echter beschikbaar voor een beperkt aantal abonnees van "Internet seul" (buiten gebundelde aanbiedingen).

²⁶ (Voor 4 mei 2015 was de prijs hiervan € 1,50)

²⁷ <http://www.one.com/nl/product/e-mail>.

hebben met zijn operator, bijvoorbeeld toegang krijgen tot de informatie op zijn factuur of zijn verbruik²⁸. Voor de operator kan dit een middel zijn om reclame te verspreiden of om het verlies van klanten af te remmen, omdat er niet echt een overdraagbaarheid van mailadressen bestaat, in tegenstelling tot telefoonnummers²⁹.

68. Op basis van die elementen worden de volgende waarden in beschouwing genomen:

	Brutélé (Voo)	Numericable	Telenet
E-mailadres	nvt	€ 0,30	€ 0,50

Figuur 3: waardebeoordeling van de e-maildienst

7.2.4 Webhosting voor persoonlijke pagina's

69. Deze dienst wordt door Telenet aangeboden zonder meerprijs bij ten minste een van zijn aanbiedingen (standaardwebruimte van 50 MB). De dienst wordt daarentegen niet aangeboden door Voo en Numericable. Uit de benchmark blijkt dat de webhostingdienst doorgaans inbegrepen is in het breedbandabonnement ofwel helemaal niet wordt aangeboden. Daarentegen ziet men retailtarieven voor de uitbreiding van de beschikbaar gestelde webruimte, zoals aangeboden door Telenet (€ 2,05 voor 100 MB extra) in België. De waarde van de standaardwebruimte van 50 MB kan bijgevolg getaxeerd worden op € 1 (afgerond).

70. Op basis van die elementen worden de volgende waarden in beschouwing genomen:

	Brutélé (Voo)	Numericable	Telenet
Webhosting	nvt	nvt	€ 1

Figuur 4: waardebeoordeling van de webhostingdienst

7.2.5 Beschikbaarstelling van gratis of in prijs verlaagde inhoud

71. Er zijn verschillende gevallen van (gratis) beschikbaarstelling van inhoud geïdentificeerd.

- VOOFoot bij Brutélé;

²⁸ Zelfs indien de operatoren geen exclusief gebruik van hun eigen mail vereisen om toegang te verkrijgen tot zulke informatie.

²⁹ Een aantal internettoegangsproviders hebben een overeenkomst gesloten waardoor het mogelijk is om het adres dat door de vorige aanbieder is gegeven nog gedurende 18 maanden na het einde van het contract met die operator te blijven gebruiken, of de mails te laten forwarden naar een nieuw mailadres. Cf. <http://www.ispa.be/gedragscode-toegang-tot-mail-en-webruimte/>.

- Sporting Telenet;
- Een "mini premium"-boekje bij Numericable.

Voofoot

72. Voofoot wordt momenteel aangeboden aan alle VOO-abonnees, maar voor een verschillende prijs. Voor de abonnees van de Packs Duo of Trio "Passionnément", "A La Folie", "Fiber 120" en van Be tv Premium of Be tv Sport, wordt Voofoot aangeboden voor de prijs van € 2/maand, terwijl het wordt aangeboden voor € 9,90/maand voor de abonnees die beschikken over een VOOcorder of een Pack Duo of Trio "Un Peu" of "Beaucoup".

73. Met het oog op een perfecte coherentie met het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad)³⁰ moeten de wholesaletarieven van Brutélé worden bepaald:

- door enerzijds de retailprijs van de aanbiedingen waarin Voofoot eerder gratis inbegrepen was, te verhogen met € 2, namelijk DUO TV NET "Passionnément", "A la folie" en "Fiber 120", naar rata van de klanten die daadwerkelijk de optie tegen betaling Voofoot geactiveerd hebben;
- door anderzijds de retailprijzen van deze aanbiedingen te ontleden om daaruit een bedrag af te leiden dat overeenstemt met de waarde van Voofoot³¹, eveneens naar rata van de klanten die daadwerkelijk de optie tegen betaling Voofoot geactiveerd hebben.

Sporting Telenet

74. De manier waarop Sporting Telenet wordt verkocht lijkt op de huidige manier waarop Voofoot wordt verkocht: voor deze optie moet worden betaald, maar tegen een verschillende prijs aangeboden aan sommige klanten. Standaard digitale-tv-klanten betalen € 27,45 voor deze optionele service. Afnemers van "Internet en TV" betalen € 21,95 terwijl "Whop"- en "Whoppa"-abonnees hiervoor maandelijks € 16,45 bijdragen.

75. Om de waarde van Sporting Telenet af te trekken van de toepassingsbasis van de minus, is dezelfde aanpak gevolgd als diegene die hierboven is beschreven voor Voofoot.

- Enerzijds wordt voor klanten van "Internet en TV" en "Whop/Whoppa" een waarde van respectievelijk € 21,95 en € 16,45 bijgeteld bij de

³⁰ Dat voorschrijft dat de waarde van Voofoot moet worden verminderd met de nominale vigerende prijs (§ 79).

³¹ D.i. € 9,90, bedrag waarop de aan de gebundelde aanbieding gelinkte korting wordt toegepast.

abonnementsprijs, zijnde de prijs van de optie, naar rata van de klanten die daadwerkelijk de optie tegen betaling Sporting Telenet geactiveerd hebben;

- Anderzijds worden de retailprijzen van deze aanbiedingen ontleed om daaruit een bedrag af te leiden dat overeenstemt met de waarde van Sporting Telenet voor de digitale-tv-klanten³², eveneens naar rata van de klanten die daadwerkelijk de optie tegen betaling Sporting Telenet geactiveerd hebben.

Mini premium (Numericable)

76. Klanten van Numericable (zowel klanten van tv standalone als van packs) hebben de mogelijkheid om voor een meerprijs één of meerdere mini-premium-tv-boeketten aan te kopen. De additionele prijs voor één, twee en drie pakketten bedraagt respectievelijk € 10,10; € 15,30 en € 20,50. In de high-end bundel "Triple Play Max" is één mini-premium begrepen in de maandelijkse abonnementsprijs. In tegenstelling tot de services VOOFoot en Sporting Telenet, heeft de additionele service "mini premium" dus geen vaste waarde.

77. Gelet op het voorgaande, kan de waarde van dit item als onderdeel van de bundel "Triple Play Max" getaxeerd worden op € 5,20, zijnde de opleg die een Numericable-klant moet bijleggen per extra mini-premiumboekje dat hij wil toevoegen aan zijn standalone tv-abonnement of bundel.

7.2.6 Andere diensten en voordelen

78. Er zijn andere extra diensten of voordelen geïdentificeerd, maar het is niet relevant geacht om daarmee rekening te houden in de huidige marktsituatie.

79. De **veiligheidsdiensten**, die een geheel van programma's zoals antivirusprogramma, antispamprogramma omvatten waarmee een of meer individuele computers beveiligd kunnen worden. Voor Voo en Telenet, wordt de veiligheidsdienst enkel aangeboden als een extra optie tegen betaling, terwijl Numericable geen veiligheidsdienst meer aanbiedt. De waarde van deze dienst hoeft dus niet te worden bepaald.

80. De dienst **opslagruimte op het internet ("Cloud")** wordt door Telenet en Voo niet aangeboden³³. De dienst wordt wel aangeboden door Numericable maar op een zeer beperkte schaal (200 MB), zoals kan worden geïllustreerd door het tegenovergestelde voorbeeld van Dropbox, dat een gratis dienst

³² D.i. € 27,45, bedrag waarop de aan de gebundelde aanbieding gelinkte korting wordt toegepast.

³³ Telenet biedt Cloud aan aan zijn professionele klanten als onderdeel van de FLUO bundel

levert van 2 GB en de mogelijkheid biedt de capaciteit aanzienlijk uit te breiden van 2 GB tot 1 TB (1000 GB) voor € 9,99 per maand³⁴. De enige geïdentificeerde voorbeelden waarin de dienst apart wordt verstrekt zijn in Spanje, waar Telefónica Movistar (20 GB) en Ono (5 GB) de dienst aanrekenen voor respectievelijk € 1 à € 1,82 per maand. In België factureert geen enkele operator de optie los van de basisdienst. Daartegenover staat dat Proximus prestaties factureert voor uitbreiding van de webruimte (€ 2,95 voor 30 GB extra). De waarde van deze dienst hoeft dus niet te worden bepaald.

81. **Toegang tot Video on Demand (VoD)** geeft enkel toegang tot het VoD-portaal. De kosten voor de toegang tot het platform zitten in de huurprijs van de decoder (die zelf wordt afgetrokken van de toepassingsbasis van de minus, zie hoofdstuk 8 "Impact van de tarifieringswijze van de decoders en van de modems), terwijl het gebruik van de diensten (bestellen van films, enz.) wordt gedekt door de prijs die wordt betaald bij de handeling of via specifieke forfaits. De waarde van deze dienst hoeft dus niet te worden bepaald.

8 IMPACT VAN DE TARIFERINGSWIJZE VAN DE DECODERS EN VAN DE MODEMS

Probleemstelling

82. De toegang tot digitale televisie veronderstelt het gebruik van een decoder, omdat de digitale-televisiesignalen versleuteld zijn³⁵. De kabeloperatoren versleutelen hun eigen signalen waardoor de klant verplicht is zich te voorzien van een decoder die voor elke kabeloperator specifiek is³⁶.

83. Naargelang van het geval huren of kopen de klanten van de kabeloperatoren de decoder; soms hebben ze de keuze tussen aankopen of huren. Er bestaan dus abonnementsprijzen voor digitale televisie "met decoder" (in geval van huur) of "zonder decoder" (in geval van aankoop). De vraag is welke abonnementsprijs het gepaste uitgangspunt is voor de toepassing van de retail-minusmethode.

84. Het gebruik van een modem is voor alle kabeloperatoren begrepen in de abonnementsprijs. In sommige gevallen is een modem geïntegreerd in de

³⁴ www.dropbox.com.

³⁵ Het is mogelijk dat sommige televisiezenders toch onversleuteld worden uitgezonden, maar die praktijk is marginaal.

³⁶ Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), noot 39.

decoder (bijvoorbeeld in de LaBox van Numericable). Telenet rekent een bijdrage van € 75 aan indien de overstap naar een ander product het gebruik van een nieuwe modem noodzaakt.

Analyse

85. In het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) worden de kosten van de modems en decoders beschouwd als vermijdbare kosten, terwijl de bijbehorende inkomsten worden meegerekend voor de bepaling van de ARPU. Deze oplossing leek gerechtvaardigd gezien de handelspraktijken van de operatoren: zij bieden soms gratis apparatuur aan of apparatuur tegen gesubsidieerde prijzen, wat betekent dat de apparatuurskosten soms worden gedekt door de inkomsten uit de abonnementen³⁷.
86. Deze benadering heeft als gevolg dat de hogere prijs (de prijs "met decoder") als uitgangspunt wordt genomen voor de toepassing van de retail-minusmethode (aangezien de kosten met betrekking tot de decoder als vermijdbaar beschouwd werden en dus weerspiegeld worden in de minus).
87. Deze aanpak heeft als nadeel dat ze de wholesaleprijs laat afhangen van de huurprijs van de decoder op de retailmarkt, terwijl de decoder geen deel uitmaakt van het wholesaleaanbod (de begunstigde van het wholesaleaanbod levert zijn eigen decoder en koopt dus niet die van de kabeloperator). Wanneer een kabeloperator dus beslist om de huurprijs van zijn decoder te verhogen, en al de rest blijft gelijk, dan zal de wholesaleprijs stijgen als gevolg van een verhoging van de retailprijs (terwijl de wholesaleverrichting niet wordt gewijzigd).
88. Deze benadering leidt ook tot tegenstrijdigheden op het vlak van de resultaten. Zo kan de wholesaleprijs die wordt bepaald met als uitgangspunt de prijs "met decoder" hoger uitvallen dan de retailprijs "zonder decoder", zoals geïllustreerd in de onderstaande tabellen. Deze berekening wordt niet uitgevoerd voor Numericable, aangezien de huurprijs van de decoder niet expliciet wordt aangegeven.

³⁷ Beslissing van de CRC van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 73.

Telenet - digitale tv	incl. btw	excl. btw	
Retailprijs met decoder	24,70	20,41	A
Huur van de decoder	8,70	7,19	B
Retailprijs zonder decoder	16,00	13,22	C
Auteursrechten	4,00	3,31	D
Retailprijs zonder decoder, rechten en btw		9,91	E=C-D
Wholesaleprijs		11,97	$F=(A-D) \times (1-30\%)$
Conclusie			E<F

Figuur 5: impact van de wijze van tarifiering van de decoder op de wholesaleprijs - Voorbeeld van Telenet

Voo interactieve digitale tv	incl. btw	excl. btw	
Retailprijs met decoder	24,95	20,62	A
Huur van de decoder	7,45	6,16	B
Retailprijs zonder decoder	17,50	14,46	C
Auteursrechten	3,97	3,28	D
Retailprijs zonder decoder, rechten en btw		11,18	E=C-D
Wholesaleprijs		12,13	$F=(A-D) \times (1-30\%)$
Conclusie			E<F

Figuur 6: impact van de wijze van tarifiering van de decoder op de wholesaleprijs - Voorbeeld van Voo

89. Bovendien leidt de benadering die bestaat in het opnemen van de kosten en de inkomsten van de decoders in de minus, gecombineerd met de toepassing van deze minus op de prijzen "met decoder" niet tot dezelfde wholesaleprijzen als de benadering die erin bestaat de kosten en de inkomsten van de decoders uit de minus te sluiten, gecombineerd met de toepassing van deze minus op de prijzen "zonder decoder". Het gebruik van de prijs "met decoder" als toepassingsbasis van de minus leidt tot hogere wholesaleprijzen die meer tot tegenstrijdigheden kunnen leiden, zoals diegene die geïllustreerd zijn in de figuren hierboven.

90. Rekening houdende met de hierboven ontwikkelde elementen is het meer gepast om de minus te bepalen zonder rekening te houden met de kosten en inkomsten van de decoders en om de aldus bepaalde minus toe te passen op een prijs "zonder decoder". Op die manier komt de huurprijs niet terecht in de toepassingsbasis van de minus (zoals dat gebeurt bij vaste telefonie in het kader van de "triple-play"-aanbiedingen of bij de extra diensten en voordelen).

91. Daarom wordt de volgende methode gekozen:

- 91.1. uitsluiting van de inkomsten en de kosten van de decoders uit de berekening van de minus (waardoor ze uitgesloten worden van de vermijdbare kosten en van het referentieretailtarief). Dit heeft tot gevolg dat de minussen bepaald in het CRC-besluit van 11 december 2013 worden verlaagd.
- 91.2. de waarde van de decoders aftrekken van de retailprijs die dient als toepassingsbasis van de minus.

Waardebepaling van de decoders en van de modems

92. De waarde van de decoders wordt bepaald als volgt:

- Telenet en VOO: de prijs van de verrichting inzake huur van de decoder (respectievelijk € 8,70 en € 7,45 voor de Digicorder en VOOcorder) door de kabeloperator in kwestie.
- Numericable : de huurwaarde van een high-end decoder (incl. modem) die werd opgegeven door Numericable - gebaseerd op een benchmark van prijzen die worden aangerekend door andere operatoren.

93. Aangezien de huurwaarde van de modem begrepen is in de abonnementsprijzen van de drie kabeloperatoren, taxeren wij de marktwaarde van de modem op basis van een benchmark.

- Operatoren die een maandelijkse huurprijs aanrekenen voor de modem doen dit voor een prijs die schommelt tussen € 2 (Kabel Deutschland) en € 3 (Orange France en Orange Luxembourg);
- Proximus stelt zijn B-box 3-modem te koop voor een prijs van € 99. Afgeschreven over een periode van 36 maand, bedraagt de maandelijkse kostprijs hiervan € 2,75;
- Telenetklanten die een nieuwe modem behoeven na de omschakeling naar een nieuw tariefplan, betalen hiervoor een eenmalige bijdrage van € 75. Wanneer we de verhouding tussen de huur (€ 8,70) van een Telenet Digicorder en de aankoop (€ 249) ervan beschouwen en die verhouding toepassen op bovenvermelde aankoopprijs van de modem, zou de huurprijs van de modem € 2,62 bedragen.

Toepasbaarheid van de "bundelkorting"

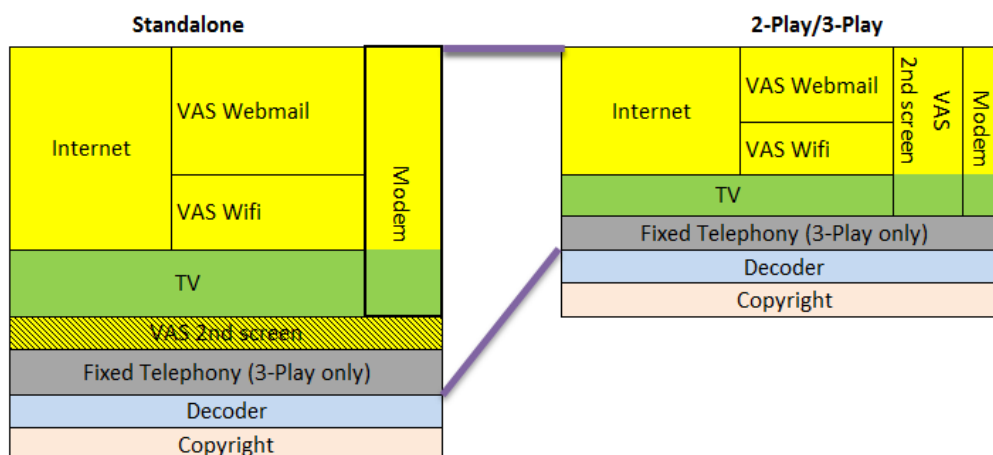
94. Wat de "decoders" betreft, stellen wij vast dat Telenet hieromtrent volgende commerciële praktijken hanteert:

94.1. De klant heeft de keuze tussen de aankoop of de huur van een (low-end of high-end) decoder, voor zowel standalone digitale televisie als bundels. Een klant die over een decoder beschikt, betaalt enkel de abonnementskosten. De aankoop- en huurprijs van de decoder zijn identiek voor standalone digitale televisie en gebundelde aanbiedingen.

94.2. De decoder wordt apart aangerekend op de factuur, buiten de bundel. De bundelkorting die expliciet wordt toegekend voor de andere service-componenten wordt niet toegepast op de decoder.

95. We stellen vast dat VOO en Numericable bovenstaande praktijken (cf. 94) niet of slechts gedeeltelijk hanteren. Deze operatoren bieden minder keuzemogelijkheden wat de decoder betreft³⁸. Wij passen het principe van de bundelkorting niet toe op de decoder. De gevaloriseerde waarde van de decoder wordt bijgevolg in zijn geheel en zonder onderscheid afgetrokken van de retail-minusbasis, rekening houdend met de beste marktpraktijken die in het voordeel van de eindklant spelen.

96. Bovenvermelde aanpak wordt grafisch weergegeven in Figuur 7 hieronder.

Figuur 7: Toepasbaarheid van de « bundelkorting » op de decoder

³⁸ Numericableklanten kunnen de decoder enkel huren. Het gebruik van een Cablebox HDD is begrepen in de abonnementsprijs voor standalone digitale tv. Voor klanten van een pack is het gebruik van de high-end decoder LaBox (met ingebouwde modem) inbegrepen. Klanten kunnen desgewenst een tweede decoder huren (Cablebox met of zonder HDD). VOO-klanten worden niet in de mogelijkheid gesteld om de high-end VOOcorder aan te kopen. Voor pack-klanten is de huurprijs van een VOOcorder begrepen in de maandelijkse abonnementskosten. Klanten van de standalone service “TV numérique classique” zijn verplicht om een low-end VOOBox-decoder aan te kopen. In de VOO-decoder zit een modem geïntegreerd die enkel wordt aangewend voor televisiedoeleinden. De internetcomponent wordt via een aparte modem aangestuurd. Indien een pack-klant over een VOOBox beschikt, zal hij geen recht hebben op een vermindering op de abonnementsprijs.

97. Het gebruik van een modem is voor alle kabeloperatoren inbegrepen in de maandelijkse abonnementsprijs van de bundel. Met het oog hierop wordt de bundelkorting wel toegepast op de marktwaarde van de modem.

Conclusie

98. De minus moet worden bepaald zonder rekening te houden met de kosten en de inkomsten uit de decoders en de modems.

99. De aldus bepaalde minus moet worden toegepast op de abonnementsprijs na aftrek van de waarde van de decoder en van de modem.

100. De volgende waarden worden in beschouwing genomen:

	Brutélé (Voo)	Numericable	Telenet
Decoder	€ 7,45	€ 10	€ 8,70
Modem	€ 2,50	nvt	€ 2,50

Figuur 8: waardebeoordeling van de decoder en de modem

9 BEHANDELING VAN DE PROMOTIES

Probleemstelling

101. De CRC-beslissing van 1 juli 2011³⁹ bepaalt dat de prijzen de volgende bewerkingen moeten ondergaan: "[...] rekening houdend met de kortingen en promoties gehanteerd door de kabeloperator voor de retailedienst in kwestie".

102. In het CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) is de minus bepaald via vergelijking van de vermijdbare kosten met de ARPU van het totale klantenbestand van de kabeloperatoren, zonder kortingen en promoties.

103. In dit deel wordt onderzocht of het gerechtvaardigd is om deze berekeningsmethode te wijzigen om beter rekening te houden met het grote marktaandeel van de kabeloperatoren en met het gewicht van de promoties die de kabeloperatoren aan hun nieuwe klanten toestaan.

³⁹ Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), §§ 870, 965 en 1067.

Analyse

104. De kabeloperatoren maken doorgaans een onderscheid tussen de voorwaarden die ze toepassen op hun nieuwe klanten (brutoaanwinsten of "gross adds") en die welke ze toepassen op hun bestaande klanten (het bestaande klantenbestand). Kabeloperatoren geven vaak voordelen aan hun nieuwe klanten in diverse vormen: gratis activering of installatie, maandelijks abonnement gratis of met tijdelijke korting, cadeaus, enz.⁴⁰
105. In het besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad) worden de voordelen die overeenstemmen met een kosteloosheid of met prijskortingen weerspiegeld in de ARPU⁴¹ (met andere woorden: hoe meer een operator prijskortingen geeft, hoe meer zijn ARPU daalt). Het geven van cadeaus daarentegen, uit zich logisch niet in een vermindering van de inkomsten maar in een stijging van de commerciële kosten. Verschillende soorten van promoties kunnen dus het voorwerp uitmaken van een andere behandeling en dus een ander effect hebben op de bepaling van de minus. Deze verschillende types van promoties hebben echter eenzelfde doel: klanten werven of extra diensten verkopen aan de bestaande klanten. Tijdens bepaalde promotiecampagnes heeft de klant overigens de keuze uit verschillende vormen van voordeel, bijvoorbeeld een gratis installatie of een gratis tablet.
106. Het meetellen van de promoties via een vermindering van de ARPU of via een verhoging van de vermijdbare kosten is niet neutraal. Hier moet eraan worden herinnerd dat de CRC vastgesteld heeft dat de marktaandeelen van de kabeloperatoren erg hoog waren (hoger dan 50 % in hun dekkingszone)⁴², ofwel een niveau dat voldoende is, uitzonderlijke omstandigheden daargelaten, om het bestaan van een machtspositie vast te stellen⁴³.
107. De CRC heeft ook opgemerkt dat de kabeloperatoren schaalvoordelen genoten⁴⁴. De IRG heeft precies opgemerkt dat de nationale regelgevende instanties de voordelen voor ogen moesten houden die door de

⁴⁰ Antwoorden van de kabeloperatoren op het verzoek om inlichtingen dat aan hen gericht is op 13 maart 2015.

⁴¹ CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), §§ 209 en 226.

⁴² Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), §§ 403 (Telenet), § 481 (Brutélé) en § 551 (Coditel).

⁴³ Richtsnoeren 2002/C 165/03 van de Commissie voor de marktanalyse en de beoordeling van aanmerkelijke marktmacht in het bestek van het gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten, § 75.

⁴⁴ Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), §§ 432-433 (Telenet), 508-509 (Brutélé) en 578-579 (Numericable).

schaalvoordelen worden gegeneerd wanneer ze een retail-minusmethode toepasten:

A number of electronic communications markets are characterised by the presence of economies of scale. This is when the larger the volume of services provided by an operator, the lower the unit costs of providing that service. Therefore, NRAs considering implementing retail minus in markets that exhibit economies of scale should bear in mind when calculating the minus, a key issue may be the assumptions made regarding the volumes which can be achieved by the notified operator. In general, notified operators are more likely to be able to achieve high volumes and, therefore, benefit more from any economies of scale that may be present compared to OAs.⁴⁵

108. Gelet op het bestaande klantenbestand en het grote marktaandeel van de kabeloperatoren heeft het rekening houden met de promoties via een vermindering van de ARPU een beperkte weerslag op de gemiddelde ARPU van het gehele klantenbestand. Anders gezegd: het verlenen van talrijke promoties door de kabeloperatoren heeft maar een geringe impact op de prijs die de begunstigde van de wholesaleaanbiedingen betaalt. Men kan spreken van een verwaterings-effect: de impact van het verlenen van promoties wordt verwaterd in de inkomsten die worden gegeneerd door de totaliteit van het klantenbestand (bestaande klanten en nieuwe klanten).
109. Dit verwaterings-effect is in het nadeel van de nieuwkomer: de wholesaleprijs die hij betaalt, weerspiegelt de gemiddelde ARPU van het gehele klantenbestand van de kabeloperatoren, een gemiddelde ARPU waarvan de hoogte wordt beïnvloed door hun marktaandeel. Om dit verwaterings-effect te corrigeren, moeten alle soorten van promoties worden behandeld als vermijdbare kosten (men kan overigens de verschillende vormen van promoties beschouwen als kosten voor klantenwerving of "Subscriber Acquisition Costs" - SAC)⁴⁶. Met andere woorden: de minus moet

⁴⁵ IRG, document van openbare raadpleging, Principes d'implémentation et meilleures pratiques concernant l'utilisation et l'implémentation des tarifs retail minus tels qu'appliqués aux activités de communications électroniques, (Principes voor invoering en betere praktijken betreffende het gebruik en de invoering van retail-minustarieven zoals toegepast op de elektronische-communicatieactiviteiten), 30 november 2005. Vrije vertaling: Een aantal elektronische-communicatiemarkten worden gekenmerkt door de aanwezigheid van schaalvoordelen. Dit doet zich voor wanneer hoe meer het door een operator geproduceerde dienstvolume stijgt, hoe meer de eenheidskostprijs om deze dienst te verstrekken, daalt. Bijgevolg zouden de NRI's die beogen een retail minus toe te passen op markten waar schaalvoordelen bestaan, voor ogen moeten houden bij de berekening van de minus, dat de hypothesen in verband met de volumes die door de aangemelde operator kunnen worden bereikt een belangrijke kwestie kunnen zijn. In het algemeen zijn aangemelde operatoren waarschijnlijk beter in staat dan de andere operatoren (Other Authorised Undertakings), om hoge volumes te bereiken en dus om meer voordeel te halen uit de mogelijke schaalvoordelen.

⁴⁶ Zie in verband hiermee de beschikking van de Europese Commissie betreffende de price-squeezepraktijken van de onderneming Telefonica op de breedbandmarkt (COMP/38.784), § 548.

worden bepaald als de som van de vermijdbare kosten en van de promoties gedeeld door de bruto-ARPU berekend op de totaliteit van de klanten. Deze verandering in de werkwijze vertaalt zich, wanneer al de rest gelijk blijft, in een stijging van de minus.

110. Deze wijziging van de formule van de minus maakt het echter niet mogelijk om het verwateringseffect dat wordt gecreëerd door de grote marktaandelen van de kabeloperatoren volledig te corrigeren. Er moet immers rekening worden gehouden met het feit dat een nieuwkomer in het begin geen klantenbestand heeft op de omroepmarkt en enkel een beperkt klantenbestand op de breedbandmarkt. Bijgevolg dreigt deze wijziging van de formule van de minus niet te volstaan om de toegangsdrempels te verlagen en dus de markttoetreding van een of meer nieuwe operatoren mogelijk te maken.

111. Om die reden is het aangewezen om een onderscheid te maken tussen promoties (direct gerelateerd aan het aantrekken van nieuwe klanten) en "overige" vermijdbare kosten, die betrekking hebben op het gehele klantenbestand. Het is dus gepast om – op tijdelijke basis – voor operatoren die de markt betreden een minus te hanteren die enkel gebaseerd is op nieuwe klanten, rekening houdend met het feit dat gedurende de periode tijdens dewelke een klantenbestand wordt opgebouwd, de nieuwe operator zijn kosten en promoties niet enkel dient af te schrijven op een beperkt aantal klanten (t.t.z. zijn nieuwe klanten). Op die manier wordt een evenwicht gecreëerd tussen operator met een sterke machtspositie en nieuwkomers en wordt de tarifiering van de wholesaletarieven "aangepast aan de omstandigheden, rekening houdend met de noodzaak om efficiëntie en duurzame concurrentie te bevorderen en de voordelen voor de consumenten te maximaliseren"⁴⁷.

112. Het BIPT vindt het opportuun om de duur van deze opstartfase te bepalen op grond van de tijd die nodig is voor een efficiënte nieuwkomer om een voldoende omvang te bereiken om zelf schaalvoordelen te beginnen genieten. Het BIPT is daarbij van oordeel dat een duur van twee tot drie jaar gepast is.

Subscribers acquisition costs (« SAC ») are the costs of acquiring new ADSL subscribers: the kits and packs distributed to customers, the connection fee, the advertising costs, the commercialisation costs and the promotions (reduced revenue) granted by Telefónica to its new subscribers. Vrije vertaling: de kosten voor klantenwerving ("SAC") zijn de kosten om nieuwe ADSL-klanten te werven: de kits en packs die aan de klanten worden verdeeld, de aansluitingskosten, de reclamekosten, de verkoopkosten en de promoties (vermindering van de inkomsten) die Telefonica aan zijn nieuwe klanten toestaat.

⁴⁷ Richtlijn 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en de interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten, (PB L 108 van 24/04/2002, blz. 7), considerans 20.

Het BIPT zal de precieze duur van deze opstartfase bepalen rekening houdende met de opmerkingen die het zal ontvangen ter gelegenheid van de openbare raadpleging.

113. Mechanismen bestemd om de toetreding tot een markt te vergemakkelijken worden geregeld, al dan niet tijdelijk, door verschillende overheden ingevoerd wanneer de omstandigheden dat rechtvaardigen.

113.1. De Europese Commissie vindt: "Nieuwkomers kunnen echter gedurende een overgangsperiode geconfronteerd worden met hogere kosten per eenheid voordat zij de minimale omvang hebben om rendabel te opereren" en dat er moet worden "voorzien in een periode van vier jaar voor de geleidelijke eliminering van asymmetrieën, [tussen de afgiftetarieven van deze mobiele operatoren] waarmee men in de buurt komt van de minimale omvang om rendabel te opereren"⁴⁸. (onderstreping toegevoegd)

113.2. De Europese Commissie vindt dat de verbintenissen die als geschikt kunnen gelden om een aangemelde concentratie verenigbaar te maken met de gemeenschappelijke markt "de mededingingsbezwaren volledig weg [moeten nemen] en [...] in alle opzichten volledig en effectief [moeten zijn]. Voorts is het mogelijk dat verbintenissen op korte termijn effectief ten uitvoer worden gelegd, aangezien de mededingingsvoorwaarden op de markt pas gehandhaafd zullen zijn wanneer de verbintenissen volledig zijn nagekomen"(onderstreping toegevoegd)⁴⁹. In de zaak Hutchinson 3G Austria / Orange Austria bijvoorbeeld, is de toestemming van de concentratie door de Europese Commissie onderworpen geweest aan de toepassing van een reeks verbintenissen om de toetreding van nieuwe spelers op de Oostenrijkse markt voor mobiele telecommunicatie te vergemakkelijken⁵⁰.

113.3. De Franse mededingingsautoriteit heeft de verbintenissen in het kabelnetwerk voor een beperkte periode goedgekeurd: "De verbintenissen inzake toegang tot het kabelnetwerk zijn bestemd om de verschillende operatoren in staat te stellen de retailaanbiedingen met zeer hoge snelheid van de nieuwe entiteit snel te dupliceren om het risico van voorkoop van het klantenbestand te voorkomen. Deze verbintenissen inzake toegang zijn bovendien tijdelijk en gelden voor 5 jaar, indien nodig verlengbaar afhankelijk

⁴⁸ Aanbeveling van de Commissie van 7 mei 2009 inzake de regelgeving voor afgiftetarieven van vaste en mobiele telefonie in de EU (2009/396/EG), considerans 17.

⁴⁹ Mededeling van de Commissie betreffende op grond van Verordening (EEG) nr. 139/2004 van de Raad en Verordening (EG) nr. 802/2004 van de Commissie aanvaardbare corrigerende maatregelen (Voor de EER relevante tekst) (2008/C 267/01), punt 9.

⁵⁰ Europese Commissie, besluit COMP/M.6497 van 12 december 2012, Hutchinson 3G Austria / Orange Austria en persbericht van 12 december 2012, IP/12/1361.

van de concurrentiesituatie op dat moment".⁵¹ (vrij vertaald) (onderstreping toegevoegd)

114. In het geval van Brutélé is opgemerkt dat de minus die was berekend voor de opstartfase beduidend hoger lag dan voor Telenet, wegens een hogere ratio promoties/inkomsten. Deze hogere ratio kan voornamelijk worden verklaard door de latere lancering van de gebundelde aanbiedingen bij Brutélé, die gepaard ging met aanzienlijke inspanningen op het vlak van promoties. Om daar rekening mee te houden heeft het BIPT voor Brutélé een ratio promoties/inkomsten gebruikt die overeenstemt met het gemiddelde van de markt eerder dan zijn eigen ratio – hetgeen resulteert in een lagere minus waarde in vergelijking met de berekende waarde ervan. Het BIPT is op dezelfde manier te werk gegaan voor Numericable, gelet op het gebrek aan gedetailleerde gegevens betreffende deze operator.

⁵¹ Autorit   de la Concurrence, décision 14-DCC-160 du 30 octobre 2014 relative à la prise de contrôle exclusif de SFR par le groupe Altice,   807.

Conclusie

115. De minusformule wordt aangepast zoals geïllustreerd in de volgende figuur:

Minusformule in het besluit van 11 december 2013	
$\frac{\text{totale vermijdbare kosten}}{\text{totale omzet} - \text{promoties}}$	
Minusformule in dit besluit	
Tijdens de opstartfase	$\frac{\text{deel van de vermijdbare kosten toegewezen aan de nieuwe klanten} + \text{promoties}}{\text{deel van de omzet gerelateerd aan de nieuwe klanten}}$
Na de opstartfase	$\frac{\text{totale vermijdbare kosten} + \text{promoties}}{\text{totale omzet}}$

Figuur 9: Minusformule van toepassing in het besluit van 11 december 2013 en in dit besluit

116. De componenten van de deze formules worden als volgt berekend:

116.1. Het deel van de omzet gerelateerd aan de nieuwe klanten wordt berekend als de proportie van de totale omzet gerelateerd aan het aantal nieuwe klanten als onderdeel van het gehele klantenbestand, zoals uiteengezet in onderstaande formule:

$$\begin{aligned} & \text{deel van de omzet gerelateerd aan nieuwe klanten} \\ &= \text{totale omzet} \times \frac{\text{aantal nieuwe klanten}}{\text{het gehele klantenbestand}} \end{aligned}$$

116.2. Het deel van de vermijdbare kosten toegewezen aan de nieuwe klanten wordt berekend als de proportie van de totale vermijdbare kosten gerelateerd aan omzet gerelateerd aan de nieuwe klanten, zoals uiteengezet in onderstaande formule:

$$\begin{aligned} & \text{deel van de vermijdbare kosten toegewezen aan nieuwe klanten} \\ &= \text{totale vermijdbare kosten} \times \frac{\text{deel van de omzet gerelateerd aan nieuwe klanten}}{\text{totale omzet}} \end{aligned}$$

10 TARIFERING VAN DE PROFIELEN DIE SPECIFIEK ZIJN VOOR EEN BEGUNSTIGDE

Probleemstelling

117. De begunstigde van de doorverkoop van het aanbod van breedbandtoegang heeft de mogelijkheid zijn eigen technische profielen te definiëren (combinatie van downstream/upstream snelheid en van het toegestane downloadvolume). Er moet een gepaste methode ontwikkeld worden om de wholesaleprijs te bepalen van deze profielen die specifiek zijn voor de begunstigde.

Analyse

118. De doorverkoop van het aanbod inzake breedbandtoegang is bedoeld om de alternatieve operatoren de mogelijkheid te bieden om de aanbiedingen van interactieve en geconnecteerde televisie te reproduceren alsook de multi-playaanbiedingen omroep/breedband van de SMP-operator en om zelf de contacten met de eindklant van de betrokken SMP-operator te onderhouden⁵². De doorverkoopdienst moet het voor de begunstigde mogelijk maken zijn eigen snelheden en volumes te bepalen voor verschillende soorten van aanbiedingen⁵³.

119. Wat deze begunstigde-specifieke profielen betreft, is het niet mogelijk via de retail-minusmethode een wholesaleprijs te bepalen: daarvoor bestaat geen equivalent in het retailaanbod van de kabeloperatoren en bestaat er dus niet direct een relevante referentieprijis op retailniveau.

120. Er wordt daarom geopteerd voor een interpolatie-methode dat een lineair verband zoekt tussen de downloadsnelheid, uploadsnelheid en downloadvolume⁵⁴ enerzijds en het wholesale tarief anderzijds:

$$\text{Tarief} = A + B \times \text{Downloadsnelheid} + C \times \text{uploadsnelheid} + D \times \text{volume}$$

121. Dit verband wordt gezocht uitgaande van een set bekende punten zijnde de 5 gemeenschappelijk profielen⁵⁵ en de bijhorende wholesaletarieven, die

⁵² Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), § 984.

⁵³ Beslissing van de CRC van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad), § 992.

⁵⁴ De ongelimiteerde volumes worden gelijkgesteld aan de maximale volumes, die zijn toegestaan onder Fair Use policies van Telenet en Brutélé nl 500GB.

⁵⁵ Paragrafen 243 uit het CRC besluit betreffende de wholesalereferentiaanbieding van Telenet, §206 uit het CRC besluit betreffende de wholesalereferentiaanbieding van Brutélé en §197 uit het CRC besluit betreffende de wholesalereferentiaanbieding van Coditel bepalen nl. "Het BIPT beslist dat elke

bepaald werden volgens de hierboven beschreven methodologie. Er wordt een lineair verband gezocht tussen het profiel en het bijhorende wholesaletarief, uitgaande van alle retailprofielen die ter beschikking staan van de begunstigde. Het BIPT opteert voor een lineaire afhankelijkheid omdat dit het meest robuust is wat betreft extreme afwijkingen voor interpolaties buiten de oorspronkelijke datapunten. Bovendien is er geen enkele kennis van een andere afhankelijkheid zoals bijvoorbeeld hogere graden of exponentiële functies en daarom worden deze mogelijkheden niet opgenomen.

122. De datapunten "A", "B", "C" en "D" werden bepaald door een rekenkundig model. Als criterium voor de bepaling ervan, baseerde het BIPT zich op de gecumuleerde kwadratische fout. Voor elk van de 5 datapunten, bestaat er een werkelijk waarde (de reële prijs) en de berekende waarde (de geïnterpoleerde waarde). Het verschil tussen beide waarden is de absolute fout. Als kwaliteitsmeter voor de interpolatie wordt de totale fout gebruikt, t.t.z. de som van alle fouten per datapunt. Omdat de absolute fout positief of negatief kan zijn, is het mogelijk dat de totale fout nul is (een perfecte interpolatie!), terwijl de absolute fout per punt significant is. Daarom wordt de absolute fout gekwadrateerd zodat de afwijking per punt altijd positief is. De kwaliteit van de interpolatie wordt daarom afgemeten aan de totale som van alle gekwadrateerde afwijkingen. Voor een optimaal resultaat, moet deze totale fout minimaal zijn - dat is immers de voorwaarde die het BIPT heeft bepaald. Vervolgens berekent het model waarden voor de datapunten, die een minimale totale fout oplevert. "A", "B", "C" en "D" moeten positief zijn, maar de waarde ervan mag wel nul bedragen (hetgeen het geval is voor bepaalde datapunten van Brutélé en Telenet). Volgens de wiskundige theorie, wil dit zeggen dat de interpolatie aantoont dat er geen verband bestaat tussen die bepaalde parameter en de prijs of, anders gezegd, de prijs is onafhankelijk van deze variabele.

123. Onder invloed van de technologische evolutie, schuiven vroegere topproducten eerst naar het midden-segment en vervolgens naar het instaproduct. Gelijkaardig aan deze technologische evolutie, evolueren ook hun prijzen. Zo bestaat de mogelijkheid dat er identieke, technische profielen bestaan met een opvallend, verschillende prijs. Het is belangrijk om de duurdere dubbels te verwijderen alvorens over te gaan tot de interpolatie. Daarom de beperking tot de 5 gemeenschappelijke profielen.

begunstigde kan beschikken over twee eigen profielen en daarnaast extra profielen kan selecteren uit een pool van 5 gemeenschappelijke profielen, die gebaseerd zijn op alle bestaande retailprofielen...".

124. Er moet voor gewaakt worden dat het gevonden lineair verband geen resultaten oplevert die ingaan tegen de technische realiteit van het netwerkbeheer. Bijvoorbeeld het zou onlogisch zijn dat een profiel met een hogere downloadsnelheid dan een gelijkaardig profiel met identieke uploadsnelheid of downloadvolume een lager tarief zou hebben. Het is logisch dat voor hogere snelheden of volumes een hoger tarief moet bestaan. Er worden daarom bijkomende voorwaarden opgelegd aan het algoritme. In dit geval, wil dat zeggen dat de lineaire coëfficiënten A, B, C en D positief moeten zijn.
125. Desalniettemin is de kans reël dat, ondanks deze voorwaarden, een geïnterpoleerd tarief nog altijd significant (zij het positief of negatief) afwijkt van een vergelijkbaar, bestaand retailprofiel. In dat geval, moet het berekend tarief gecorrigeerd worden naar een bestaand wholesaletarief:
126. Het BIPT verduidelijkt dit correctiemechanisme aan de hand van volgende voorbeelden:
- 126.1. Er bestaan drie retailprofielen (downstream/upstream/volume): 40/2/100, 60/3/200 en 80/4/unlimited. De wholesaletarieven voor deze profielen zijn respectievelijk € 20, € 30 en € 40.
- 126.2. Volgend profiel wordt aangevraagd: 50/3/150. Uit de interpolatie, volgt een prijs van € 25. Omdat het aangevraagde profiel zich tussen twee bestaande retailprofielen bevindt en het bijhorende berekende wholesaletarief ook, is het berekende tarief een realistische schatting. Bijgevolg zal het ook gelden als het wholesaletarief.
- 126.3. Een ander profiel, 60/3/unlimited, levert een berekend tarief op van 45€. In dit geval vraagt de begunstigde een lager profiel dan 80/4/unlimited, maar krijgt een hoger tarief dan € 40. Het berekende resultaat gaat daarom in tegen de natuurlijke intuïtie nl dat bij een lager profiel, een lager tarief hoort. Het geïnterpoleerd tarief wordt dan verlaagd naar € 40, wat het officiële tarief wordt.
- 126.4. Volgend profiel, 80/4/200, levert een prijs op van € 25. In dit geval, betaalt de begunstigde voor zijn aangevraagd profiel minder dan het gelijkaardig retailprofiel nl 60/3/200 ter waarde van 30€. Het berekende resultaat gaat daarom in tegen de natuurlijke intuïtie nl dat bij een hoger profiel, een hoger tarief hoort. Het berekende tarief wordt dan verhoogd naar € 30, wat het officiële tarief wordt.

126.5. Een laatste profiel 40/2/unlimited komt uit op € 30. Hoewel de begunstigde down- en uploadsnelheden aanvraagt, die overeenkomen met het instapaanbod, berekent de interpolatie een tarief, overeenkomstig met het midden aanbod. Hoewel dit op het eerste zicht vraagt voor een aanpassing, wijst het BIPT op het belang van het downloadvolume. Deze parameter bepaalt het gebruik van de klant en dus de bezettingsgraad van het netwerk. Met andere woorden, van de drie mogelijke parameters uit een profiel, is het downloadvolume het belangrijkste. Daarom is het downloadvolume ook doorslaggevend. Bijgevolg is het berekend tarief van € 30 correct.

Conclusie

127. Uitgaande van de hierboven beschreven principes, komt het BIPT uit op de volgende vergelijkingen:

Operator	Formule
	Tijdens de opstartfase
Brutélé	$Tarief = 2,76 + 3,17 \times \text{uploadsnelheid} + 4,48 \cdot 10^{-3} \times \text{volume}$
Telenet	$Tarief = 12,3 + 4,64 \cdot 10^{-2} \times \text{downloadsnelheid} + 1,82 \cdot 10^{-2} \times \text{volume}$
	Na de opstartfase
Brutélé	$Tarief = 4,54 + 5,22 \times \text{uploadsnelheid} + 7,38 \cdot 10^{-3} \times \text{volume}$
Telenet	$Tarief = 13,6 + 5,15 \cdot 10^{-2} \times \text{downloadsnelheid} + 2,01 \cdot 10^{-2} \times \text{volume}$

Figuur 10: Formules van toepassing voor de tarifiering van de profielen die specifiek zijn voor een begunstigde

128. Het BIPT zal een lineair verband bepalen voor Coditel, wanneer er zich een begunstigde operator zou aanmelden bij Coditel m.b.t. specifieke profielen. Logischerwijs, zal dit verband gevonden worden volgens de hierboven beschreven principes.

11 AANVULLENDE BEPALINGEN VOOR DE BEPERKING VAN DE TARIEVEN

11.1 PROBLEEMSTELLING

129. Wegens de frequente evolutie van de retailtarieven maakt een tarifiering die gebaseerd is op het "retail-minus"-principe het niet mogelijk te vermijden dat de wholesaletarieven soms beduidend schommelen.

130. Een tarifiering gebaseerd op het "retail-minus"-principe maakt het niet mogelijk uit te sluiten dat de kabeloperator probeert, via de wijziging van het niveau en/of de structuur van zijn retailtarieven, de wholesaleprijzen zo te

beïnvloeden dat er een concurrentieverstorend effect ontstaat, zoals opgemerkt is in het CRC-besluit van 11 december 2013⁵⁶ en hierboven is herhaald (§ 46).

131. Om die redenen wil dit hoofdstuk de prijscontrole die gebaseerd is op de retail-minusmethode aanvullen met verschillende begeleidende maatregelen.

11.2 MAATREGEL OM EEN OVERDREVEN VARIABILITEIT VAN DE WHOLESALETARIEVEN TE VOORKOMEN

132. Het vastleggen van voorspelbare en stabiele gereguleerde wholesaletarieven wordt als essentieel erkend door het regelgevingskader⁵⁷. Nu heeft het BIPT enkele gevallen van opmerkelijke variaties van de wholesaleprijzen geïdentificeerd die volgden op schommelingen van retailprijzen (Voofoot en Telenet Hotspots, cf. § 47). Het BIPT heeft tevens opgemerkt dat de tariefpraktijken van de kabeloperatoren aanleiding konden geven tot tegenstrijdigheden wat betreft de positionering ten opzichte van de wholesale- en de retailprijzen (in het bijzonder de tariefbepaling in verband met de decoder, cf. § 88).

133. Om die redenen acht het BIPT het gepast om de waarden van de extra diensten en van de decoders en van de modems, zoals die zijn vastgesteld in de hoofdstukken 7 en 8, voor minstens een jaar te bevriezen. Een dergelijke periode voor de bevrozing van de waarden moet een potentiële nieuwkomer in staat stellen om een realistisch businessplan op te stellen zonder te grote variaties van de wholesaletarieven te moeten ondergaan. Deze bevrozing van de waarden van de extra diensten en van de decoders en modems, belet de kabeloperator uiteraard niet om zijn retailtarieven te wijzigen.

11.3 MAATREGEL OM REKENING TE HOUDEN MET DE MOGELIJKE ONTWIKKELINGEN VAN DE REFERENTIEAANBIEDINGEN

134. Het valt niet uit te sluiten dat in de toekomst diensten of voordelen zoals diegene die geïdentificeerd zijn in deel 7.2.6, of nog andere, worden geïntegreerd in bepaalde aanbiedingen die door de kabeloperatoren worden aangeboden. Overeenkomstig het CRC-besluit van 11 december 2013⁵⁸ is het BIPT van oordeel dat er bijkomende correcties aangebracht zouden moeten worden aan de wholesaletarieven indien nieuwe diensten of voordelen die

⁵⁶ CRC-besluit van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 263.

⁵⁷ Aanbeveling van de Commissie van 11 september 2013 over consistente verplichtingen tot non-discriminatie en kostenmethodologieën om de concurrentie te bevorderen en investeringen in breedband aantrekkelijker te maken (2013/466/EU), considerans 3.

⁵⁸ Beslissing van de CRC van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 78.

momenteel niet begrepen zijn in de retailaanbiedingen voor analoge en digitale televisie of in de gebundelde aanbiedingen met daarin televisie en breedband, in de toekomst wel zouden worden opgenomen in die aanbiedingen.

135. Daartoe moeten Brutélé, Numericable en Telenet aan het BIPT hun voornemen meedelen om extra diensten of voordelen op te nemen in hun retailaanbiedingen. Deze kennisgeving zal:

- een beschrijving van de dienst, een voorstel voor waardebeoordeling, de retailtarieven van de aanbiedingen waarin deze moet worden opgenomen, bevatten, alsook de wholesaletarieven die daaruit voortvloeien;
- moeten vergezeld gaan van alle nuttige informatie om de marktwaarde van de betrokken dienst of het betrokken voordeel te beoordelen (in het bijzonder, verwijzingen naar de tarieven die worden gehanteerd door andere operatoren en de productiekosten);
- moeten plaatsvinden binnen een termijn van twee maanden voordat de diensten of voordelen in kwestie beschikbaar zijn voor de operatoren.

136. In voorkomend geval zal het BIPT een eventueel retroactieve wijziging kunnen opleggen van de wholesaletarieven om te garanderen dat deze de correcte marktwaarde van de nieuwe diensten weerspiegelen.

137. Bovendien kan niet worden uitgesloten dat diensten waarvan het belang vandaag verwaarloosbaar lijkt, in de toekomst belangrijk worden. In dergelijke gevallen zouden ook in de wholesaletarieven bijkomende correcties, eventueel met terugwerkende kracht, moeten worden aangebracht.

11.4 MAATREGEL OM REKENING TE HOUDEN MET DE POSITIONERING VAN DE AANBIEDINGEN VAN HET TYPE "DOUBLE PLAY" EN "TRIPLE PLAY"

138. Er kunnen andere anomalieën voortvloeien uit de positionering van de aanbiedingen van het type "double play" en "triple play" (eventueel "quadruple play"). In het CRC-besluit van 11 december 2013 is al gezegd: "Het is mogelijk dat sommige kabeloperatoren geen dual-play packs aanbieden op de retailmarkt. Dit mag er evenwel niet toe leiden dat deze kabeloperatoren geen wholesaleaanbod moeten doen dat televisie en breedband combineert, conform de CRC-beslissing van 1 juli 2011. Indien een kabeloperator geen dual-play packs commercialiseert, moeten de toepasselijke wholesaletarieven worden berekend naar het voorbeeld van

een triple-playaanbod dat wordt ontleed om er de waarde van de telefoniedienst uit te halen"⁵⁹.

139. Er kan worden vastgesteld dat in sommige gevallen de toepassing van de retail-minusmethode op een "double-play"-aanbod leidt tot een hogere wholesaleprijs dan de prijs die wordt verkregen via deze methode op een triple-playaanbod dat dezelfde karakteristieken vertoont voor televisie en breedband:

	Produit 2P	WHS 2P	WHS 3P	Produit 3P
	Internet & TV	€ 30,35	€ 29,88 Whop	
			€ 37,00 Whoppa	

	Produit 2P	WHS 2P	WHS 3P	Produit 3P
	Duo TV NET "Un peu"	€ 25,11	€ 25,32	Trio "Un peu"
	Duo TV NET "Beaucoup"	€ 31,48	€ 31,64	Trio "Beaucoup"
	Duo TV NET "Passionnement"	€ 37,09	€ 33,01	Trio "Passionément"
	Duo TV NET "A la folie"	€ 43,45	€ 39,17	Trio "A la folie"
	Duo TV NET "Fiber 120"	€ 56,15	€ 51,42	Trio "Fiber 120"

	Produit 2P	WHS 2P	WHS 3P	Produit 3P
	Duo TV NET "Un peu"	€ 24,81	€ 25,02	Trio "Un peu"
	Duo TV NET "Beaucoup"	€ 31,17	€ 31,34	Trio "Beaucoup"
	Duo TV NET "Passionnement"	€ 36,43	€ 32,48	Trio "Passionément"
	Duo TV NET "A la folie"	€ 42,78	€ 38,62	Trio "A la folie"
	Duo TV NET "Fiber 120"	€ 55,46	€ 50,84	Trio "Fiber 120"

	Produit 2P	WHS 2P	WHS 3P	Produit 3P
			€ 23,09	Triple Play Start
			€ 28,25	Triple Play Extra
			€ 29,69	Triple Play Max

Figuur 11: vergelijking van de wholesaleprijzen verkregen uitgaande van de retailprijzen voor "double play" en "triple play" (op basis van de huidige retailtarieven en van de minussen bepaald in het CRC-besluit van 11 december 2013)

140. Een dergelijke vaststelling wordt verklaard door het feit dat de kabeloperatoren via de positionering van hun verschillende aanbiedingen kunnen proberen de gebruikers ertoe aan te zetten te opteren voor triple-playaanbiedingen in plaats van double-playaanbiedingen. Hoewel dit tariefbeleid gewettigd is, zou het geen invloed mogen hebben op de wholesaleprijzen. De CRC-beslissing van 1 juli 2011 heeft de kabeloperatoren een non-discriminatieverplichting opgelegd zowel voor de tarifaire als de niet-tarifaire voorwaarden. Nu vormt een wholesaleprijs die afgeleid is van een double-playaanbod en die hoger is dan de prijs die afgeleid is van een triple-playaanbod net een vorm van discriminatie: de kabeloperator verkoopt

⁵⁹ Beslissing van de CRC van 11 december 2013 (Brussel-Hoofdstad), § 241.

intern aan zichzelf de onderdelen "televisie" en "breedband" (om een triple-playaanbod samen te stellen) tegen een prijs die lager is dan wat hij op de wholesalemarkt toepast.

141. Om deze vorm van discriminatie te verhelpen zonder de tarifaire flexibiliteit van de kabeloperatoren aan te tasten, moet, wanneer zich een dergelijke situatie voordoet zoals hierboven beschreven, de wholesaleprijs worden bepaald op de manier die het gunstigst is voor de begunstigden van de wholesaleaanbiedingen.

11.5 CONCLUSIE

142. De waarden van de extra diensten, de decoders en de modems worden bevroren op het niveau dat is bepaald in de hoofdstukken 7 en 8 van dit besluit en dit voor een duur van ten minste één jaar.

143. Brutélé, Numericable en Telenet moeten aan het BIPT hun voornemen meedelen om in hun retailaanbiedingen extra diensten of voordelen op te nemen, onder de voorwaarden vastgelegd in § 134.

144. Wanneer een van een double-playaanbod afgeleide wholesaleprijs hoger is dan de prijs die kan worden afgeleid van een triple-playaanbod, moet de wholesaleprijs worden bepaald op de manier die het gunstigst is voor de begunstigden van de wholesaleaanbiedingen.

12 BESLUIT

145. De elementen van de retailaanbiedingen die niet opgenomen zijn in het wholesaleaanbod worden in rekening gebracht bij de bepaling van de wholesaletarieven in overeenstemming met de methode en de waarden die bepaald zijn in hoofdstuk 7. Deze waarden gelden voor een minimumduur van een jaar.

146. De decoders en de modems worden meegerekend bij de bepaling van de wholesaletarieven in overeenstemming met de methode en de waarden die bepaald zijn in hoofdstuk 8. Deze waarden gelden voor een minimumduur van een jaar.

147. De promoties worden meegerekend bij de bepaling van de wholesaletarieven in overeenstemming met de methode die bepaald is in hoofdstuk 9.

148. De tarieven van de profielen die specifiek zijn voor een begunstigde van de wholesaleaanbiedingen worden bepaald overeenkomstig de methode die beschreven is in hoofdstuk 10.
149. De prijscontrole die gebaseerd is op de retail-minusmethode wordt aangevuld met de begeleidende maatregelen beschreven in hoofdstuk 11.
150. Overeenkomstig de paragrafen 875, 970 en 1070 van de CRC-beslissing van 1 juli 2011 (Brussel-Hoofdstad) vormen de vastgelegde wholesaletarieven plafondprijzen.
151. De andere bepalingen van het besluit van de Conferentie van regulatoren voor de elektronische-communicatiesector (CRC) van 11 december 2013 betreffende de wholesaletarieven voor de diensten voor toegang tot de kabelnetten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad dan diegene die worden vervangen door dit besluit, blijven van kracht, voor zover dit besluit ze niet wijzigt. In geval van tegenstrijdigheid tussen het besluit van 11 december 2013 en dit besluit, is dit laatste doorslaggevend.

13 INWERKINGTREDING EN GELDIGHEID

152. Dit besluit treedt in werking en wordt van kracht een maand na de publicatie ervan op de website van het BIPT, tenzij een andersluidende bepaling voor sommige verplichtingen.
153. De waarde van de minussen geldt tot de inwerkingtreding van een besluit waarin deze worden herzien.

14 RECHTSMIDDELEN

154. Overeenkomstig artikel 2, § 1, van de wet van 17 januari 2003 betreffende de rechtsmiddelen en de geschillenbehandeling naar aanleiding van de wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector hebt u de mogelijkheid om tegen dit besluit beroep in te stellen bij het hof van beroep van Brussel, Poelaertplein 1, B-1000 Brussel. Het beroep wordt, op straffe van nietigheid die ambtshalve wordt uitgesproken, ingesteld door middel van een ondertekend verzoekschrift dat wordt ingediend ter griffie van het hof van beroep van Brussel binnen een termijn van zestig dagen na de kennisgeving van het besluit of bij gebreke aan een kennisgeving, na de publicatie van het besluit of bij gebreke aan een publicatie, na de kennisname van het besluit.

155. Het verzoekschrift bevat op straffe van nietigheid de vermeldingen vereist door artikel 2, § 2, van de wet van 17 januari 2003 betreffende de rechtsmiddelen en de geschillenbehandeling naar aanleiding van de wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector. Indien het verzoekschrift elementen bevat die u als vertrouwelijk beschouwt, dan moet u dat uitdrukkelijk aangeven en op straffe van nietigheid, een niet-vertrouwelijke versie van dat verzoekschrift indienen. Het Instituut publiceert op zijn website het verzoekschrift dat door de griffie van het gerecht genotificeerd is. Elke belanghebbende partij kan in de zaak tussenkomen binnen dertig dagen na deze publicatie.

15 ONDERTEKENING

Charles Cuvelliez
Raadslid

Axel Desmedt
Raadslid

Luc Vanfleteren
Raadslid

Jack Hamande
Voorzitter van de Raad

BIJLAGE A. WAARGENOMEN TARIEVEN VAN DE EXTRA DIENSTEN

Benchmark van de dienst 2nd screen [Bron: Analysys Mason, 2015]

Land	Operator	Aanbieding	Prijs	Status	Link
BE	TNT	Yelo TV	NA	Inbegrepen in pack	http://www2.telenet.be/fr/tout-en-un/whoppa/commander-whoppa/
BE	VOO	VOO Motion	NA	Inbegrepen in pack	http://www.voo.be/fr/pack/trio/details/
BE	Numericable	ON Multiscreen	€ 5	Optioneel	http://www.numericable.be/fr/tv/options-tv/la-tv-ou-vous-le-voulez-avec-on.aspx
BE	Proximus	TV overall	€ 4,99	Optioneel	http://www.proximus.be/en/id_cr_everywhere/personal/our-products/television/tv-experience/tv-partout.html
FR	Orange	Application TV d'Orange	NVT	Inbegrepen in pack	http://abonnez-vous.orange.fr/residentiel/offres-internet-ADSL-VDSL2.aspx
FR	Numericable	Multiscreen	NVT	Inbegrepen in pack	http://offres.numericable.fr/television
FR	Free	Multiposte	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.free.fr/adsl/pages/television/services-de-television/acces-a-plus-250-chaines/canalsat.html
DE	Kabel Deutschland	TV app	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.kabeldeutschland.de/kombi-pakete/
DE	Unity media	Horizon Go	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.unitymedia.de/privatkunden/horizon/horizon-go/
DE	Deutsche Telekom	Entertain to go	€ 6,95	Optioneel	http://www.telekom.de/privatkunden/zuhause/zubuchoptionen/fernseh-optionen/-/entertain-to-go
NL	Ziggo	Ziggo TV app	NVT	Inbegrepen in pack	https://www.ziggo.nl/alles-in-1/
NL	UPC	Online TV kijken	NVT	Inbegrepen in pack	
NL	KPN	Online TV kijken	NVT	Inbegrepen in pack	https://bestellen.kpn.com/pakketten/standaard/alles-in-1
UK	Virgin	watch online	NVT	Inbegrepen in pack	http://store.virginmedia.com/big-bundles.html
UK	Sky	Sky Go	NVT	Inbegrepen in pack	http://go.sky.com/vod/page/default/home.do
UK	BT	Watch onlien	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.productsandservices.bt.com/products/tv-packages/
Lux	Post	zattoo	€ 2,99	Optioneel	http://www.tele.lu/ZATTOO
Lux	Orange	Non disponible	NVT		

ES	Telefonica Movistar	Multiscreen	NVT	Inbegrepen in pack	https://www.movistar.es/particulares/television/tv-online-multipantalla/
ES	Ono	TV online	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.ono.es/television/tvonline/
IE	UPC	Horizon Go	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.upc.ie/television/horizon-go/
NO	Canal digital	TV on ipad	NVT	Inbegrepen in pack	https://kabel.canaldigital.no/T-We/tv-pa-nettbrett/
NO	GET	Online TV	NVT	Inbegrepen in pack	https://www.get.no/v3/bli-kunde/app/funksjoner
NO	Altibox	TV everywhere app	NVT	Inbegrepen in pack	https://www.altibox.no/privat/tv/tvoeralt

Benchmark van de dienst Wifitoegang [Bron: Analysys Mason, 2015]

Land	Operator	Aanbieding	Prijs	Status	Link
BE	Telenet	Wi-Free	NVT	Inbegrepen in pack	http://www2.telenet.be/fr/tout-en-un/whoppa/commander-whoppa/
BE	Telenet	Hotspot toegang	€ 15	Optioneel, maandelijks abonnement	http://www2.telenet.be/fr/deco-uvrir/wi-free/
BE	VOO	Wi-Free	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.voo.be/fr/pack/trio/details/
BE	Proximus	Fon Wi-Fi hotspots	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.proximus.be/en/id_cr_packmsub/personal/our-products/packs/recommended-packs.html?rid=cbu_pp-mb-21_en_pack-mobile
BE	Numericable	Niet beschikbaar			
FR	Orange	Wi-Fi	NVT	Inbegrepen in pack	http://reseaux.orange.fr/hotspots-wifi
FR	Numericable	Geen informatie	NVT	Inbegrepen in pack	https://wspictoproxy.ncnumericable.com/getImage.num?Category=CGV&size=unsized&Name=IN20150330.pdf
FR	Free	Hotspots FreeWifi	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.free.fr/adsl/freebox-revolution.html
DE	Kabel Deutschland	Wlan Hotspot	€ 4,99	Optioneel	http://www.kabeldeutschland.de/wlan-hotspots/
DE	Unity media	Tarief activatie WLAN	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.unitymedia.de/privatkunden/kombipakete/
DE	Deutsche Telekom	Huur van een benodigde modem	€ 4,94	Inbegrepen in pack	http://www.telekom.de/privatkunden/zuhause/zubuchoptionen/internet-

					optionen/hotspot/wlan-to-go
NL	Ziggo	Wifi Spots	NVT	Inbegrepen in pack	https://www.ziggo.nl/alles-in-1/
NL	UPC	Wifi Spots	NVT	Inbegrepen in pack	
NL	KPN	Wifi	NVT	Inbegrepen in pack	https://bestellen.kpn.com/pakketten/standaard/alles-in-1
UK	Virgin	Virgin Wifi Hotspot	NVT	Inbegrepen in pack	http://store.virginmedia.com/discover/broadband/your-broadband/keep-connected/out.html
UK	Sky	Sky Wifi	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.sky.com/products/broadband-talk/sky-wifi/features/
UK	BT	Bt Wifi	NVT	Inbegrepen in pack	http://www.productsandservices.bt.com/products/broadband-packages/?s_intcid=wifisplitter
Lux	Post		€ 9,90	Inbegrepen in pack	https://www.post.lu/fr/particuliers/internet/integral
Lux	Orange		NVT		
ES	Telefonica Movistar	Zona WiFi	€ 5,50	Optioneel prepaid	http://www.movistar.es/particulares/internet/wifi/wifi-cards/
ES	Ono	Ono WiFi	NVT	Inbegrepen in pack	https://red.onowifi.es/#/faq
IE	UPC	Horizon Wi-Free	NVT	Inbegrepen in pack	http://support.upc.ie/app/answers/detail/a_id/794/~/what-is-horizon-wi-free%3F

BIJLAGE B. AFKORTINGEN

A

ACM	Autoriteit Consument en Markt
ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line
ARPU	Average revenue per user

B

BEREC	Orgaan van Europese regelgevende instanties voor elektronische communicatie
BIPT	Belgische Instituut voor postdiensten en telecommunicatie
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde

C

EC	Europese Commissie
CRC	Conferentie van Regulators voor de elektronische-communicatiesector
CSA	Conseil Supérieur de l'Audiovisuel

G

GB	Gigabyte

I

IRG	Independent Regulators' Group

M

MB	Megabyte

N

NRA	National Regulatory Authority

O

OAU	Other Authorized Undertaking
OPTA	Onafhankelijk Post en Telecom Autoriteit

P

PIB	Principles of implementation and best practices
PB	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen

S

SAC	Subscriber Acquisition Costs

T

TB Terabyte

TV Televisie

U

UPC United Pan-Europe Communications

V

VoD Video on Demand

VRM Vlaamse Regulator voor de Media

W

WLR-C Wholesale Line Rental - Cable

BIJLAGE C. SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN VAN DE NATIONALE RAADPLEGING

Aan te vullen in een latere versie.

BIJLAGE D. OPMERKINGEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Aan te vullen in een latere versie.